

Møte onsdag den 19. mai kl. 10 President: *I n g e L ø n n i n g*

D a g s o r d e n (nr. 84):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 19)
2. Referat

Presidenten: Fra representanten Trond *Giske* foreligger søknad om fødselspermisjon i tiden fra og med 20. mai til og med 18. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Ola *Røtvei*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok fredag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Einar Steensnæs
- statsråd Svein Ludvigsen
- statsråd Børge Brende

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Sylvia Brustad.

Sylvia Brustad (A) [10:03:12]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Denne regjeringa er en næringsfiendtlig regjering. Arbeidsledigheten ser nå ut til å bite seg fast på et veldig høyt nivå. Vi har nå rundt 100 000 mennesker som er helt uten arbeid. I stedet for å gjøre noe med dette fremmer Regjeringa en hel rekke tiltak som drar i motsatt retning. Senest har vi sett det i revidert nasjonalbudsjett. Det betyr at de problemene som allerede er i industrien, kommer til å forsterkes.

Regjeringa kutter i tilskudd til nyskaping for å etablere nye bedrifter, de kutter i forsknings- og utviklingskontrakter, noe som bl.a. vil gå ut over bygging av gassferjer, de kutter i arbeidsmarkedstiltak og næringsrettet forskning – bare for å nevne noen eksempler.

Vi vet allerede nå at flere bedrifter har trøbbel, eller vil få det i inneværende år, og ikke minst kommer leve-

randørindustrien til å få problemer ut i neste år. Mitt spørsmål er: Bekymrer dette olje- og energiministeren?

Statsråd Einar Steensnæs [10:04:14]: Representanten Sylvia Brustad påstår at dette er en næringsfiendtlig regjering. Jeg synes en slik påstand må prøves mot de faktiske resultatene av hva Regjeringa har fått til. Det er utvilsomt slik at gjennom en ansvarlig økonomisk politikk og ved å tilrettelegge målrettet for å øke sysselsetting og trygge arbeidsplassene har vi oppnådd at industrien nå har økt sin konkurranseevne. Vi ser at det går bedre i norsk næringsliv. Konkurranseevnen øker. Renten er på et lavt nivå, noe som gjør at bedriftene har fått økt konkurranseevne. De får mindre finansieringsutgifter, og på den måten vil også våre konkurransutsatte bedrifter ha en bedre situasjon. Det er takket være at Regjeringa har tatt viktige grep og har tatt det økonomiske ansvaret som ligger i å husholdere med statens utgifter, at dette har lyktes.

Vi satser nå betydelig på å øke det innovative potensialet i industrien og på den måten skape bærekraftige, langsiktige arbeidsplasser, som er viktig. Vår konkurransefordel ligger framfor alt i at vi har en kompetent arbeidskraft som kan få fram nye produkter som er konkurransedyktige, og som vil kunne ha et interessant marked også med hensyn til eksport.

Det er riktig at det også er en del bekymringsfulle trekk i dette. Vi vet at den globaliseringen som kommer når det gjelder næringsvirksomhet, også slår ganske kraftig ut innenfor f.eks. leverandørindustrien. I forhold til petroleumsvirksomheten vet man at de skuffende leteresultatene i 16. konsesjonsrunde har betydning for leverandørindustrien. Det er årsaken til at det er lagt opp til å utlyse et betydelig større leteareal og til å målrette virkemidlene både i forhold til skattepolitikken og til forskning og utvikling, slik at også denne industrien kan ha lyse utsikter framover.

Sylvia Brustad (A) [10:06:26]: Jeg synes det er ganske utrolig at statsråden bruker mesteparten av sitt svar til å si hvor bra det går når det gjelder arbeidsledigheten. Det føles ikke slik for de rundt 100 000 som er uten arbeid, og som er bekymret for om de greier både å betale strømregning og å beholde hus og heim. Det føles ikke slik for de mange som er uføretrygdet – kanskje en del av dem hadde hatt lyst til og hadde hatt mulighet til å delta i arbeidslivet dersom arbeidslivet hadde vært lagt til rette for det – eller for de mange som f.eks. nå blir presset ut i et ganske brutalisert arbeidsliv fordi arbeidsgiverne betrakter dem som for gamle.

Statsråden sier at han skal måles på de faktiske ting. Ja, de faktiske tingene er at under denne regjeringa har ledigheten steget dramatisk. Bare innenfor industrien har det blitt 20 000 nye ledige i løpet av det siste året. Det vi ser av konkrete forslag fra Regjeringa, er tiltak som gjør det verre både for dem som er ledige, og for dem som er i bedrifter, og som nå står i fare for å miste jobben. Da er det slik at utsiktene innenfor oljeindustrien og leverandørindustrien er negative.

Og jeg spør igjen: Bekymrer virkelig ikke dette statsråden?

Statsråd Einar Steensnæs [10:07:35]: Enhver som går arbeidsledig, er en bekymring for denne regjeringen. Derfor har vi målrettede tiltakene for å få arbeidsledigheten ned.

Jeg vil be Brustad om å dokumentere at Regjeringen ikke har lyktes på dette punktet, fordi vi ser at arbeidsledigheten nå er på vei nedover, at den økonomiske politikken Regjeringen fører, bidrar til at flere bedrifter blir konkurransedyktige, og at arbeidsplassene dermed sikres. Vi har en vekst i BNP som er større enn i de fleste andre land, høyere enn i mange av de industrialiserte land som vi kan sammenligne oss med.

Arbeidsledigheten er atskillig lavere enn den var på begynnelsen av 1990-tallet, da Arbeiderpartiet satt med regjeringsmakt. Jeg vil be representanten Brustad være noe forsiktig med å beskrive forholdene når det gjelder arbeidsledighet, fordi denne regjeringen faktisk kan se tilbake på ganske gode resultater i forhold til å øke sysselsettingen og få arbeidsledigheten ned.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Tore Nordtun.

Tore Nordtun (A) [10:08:49]: Det som er et faktum, er at arbeidsledigheten biter seg fast, og arbeidsledigheten er meget stor i den yngre delen av befolkningen.

Men tilbake igjen til utslusingen i arbeidslivet: Ved siste budsjettavtale fikk vi lønnsplikten ned i forhold til forslaget fra Regjeringen, fra 30 dager til 10 dager. Det var et skritt i riktig retning, samtidig som også permisjonslovgivningen ble opprettholdt.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er han ikke bekymret for det vi nå ser spesielt i leverandørindustrien, hvor de sier opp folk istedenfor å bruke permitteringsreglene? Hvorfor foreslår Regjeringen igjen å kutte i permitteringsreglene?

Statsråd Einar Steensnæs [10:09:41]: Det er riktig at det i leverandørindustrien er en del bekymringsfulle trekk. Vi ser at den internasjonale konkurransen gjør at spesielt i arbeid hvor det er antallet manntimer, altså arbeidstimer, som er den viktigste innsatsfaktoren, har norsk leverandørindustri betydelige utfordringer.

Konkurransfordelen er at norsk arbeidskraft er meget kompetent, og at vi gjennom intelligente løsninger og innovativitet likevel kan konkurrere. Regjeringens målsetting er å sørge for at vi kan beholde den viktige kompetansen vi har i den petromaritime klynge, og føre disse viktige nøkkelbedriftene videre. Det har stor betydning også for bosettingen langs kysten, som representanten Nordtun vil vite.

Vi ønsker å målrette denne virksomheten, ikke gjennom generelle ordninger, men ved å se på hva som er behovet innenfor hver enkelt næring. Vi mener at de tiltakene Regjeringen har initiert, vil være de tiltakene som vil hjelpe denne industrien.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:10:54]: Det er interessant å merke seg at Regjeringens budsjettforlikspartner, Arbeiderpartiet, nå angriper det budsjettet de selv har vært med på å vedta, herunder en økning av permitteringsdagene som arbeidsgiver må betale for, fra 4 til 10 dager. Det var noe Fremskrittspartiet stoppet sist.

Så til leverandørindustrien. Der var det forhåpninger til oljemeldingen om at man kanskje ville sørge for at norsk kontinentalsokkel ble mer konkurransedyktig i forhold til andre lands kontinentalsokler. Det er ingen øredøvende jubel fra leverandørindustrien eller oljeindustrien. I tillegg er det slik at det nå – på grunn av mange omstendigheter – triller ekstraordinære milliarder inn i statskassen som følge av de veldig høye oljeprisene.

Vil olje- og energiministeren under stortingsbehandlingen av oljemeldingen være villig til å vurdere å være med på løsninger som kan gjøre det enda mer attraktivt å få opp leteaktiviteten på sokkelen, eventuelt endringer i skatteregler og andre ting, på grunn av de nye midlene som kan dekke dette inn, slik at vi med de bedre rammevilkår det ville være, kan gi leverandørindustrien optimisme?

Statsråd Einar Steensnæs [10:12:07]: Jeg mener at både gjennom de generelle virkemidler som Regjeringen legger opp til, bl.a. når det gjelder skattepolitikken og avgiftspolitikken, og ved de målrettede tiltak som er tatt inn i oljemeldingen, har Regjeringen lagt til rette for viktige tiltak for å sørge for at både leverandørindustrien og oljeindustrien vil kunne videreføre sine aktiviteter.

Vi må innse at en del skuffende leteresultater, særlig i 16. konsesjonsrunde, har skapt en usikkerhet som nå slår inn i leverandørindustrien, slik at vi ikke kan hindre en nedgang i investering på norsk sokkel. Men Regjeringens målsetting er å utjevne dette fallet i investering slik at det blir minst mulig, og at vi derfor kan holde på arbeidsplassene.

Jeg mener for min del at de tiltakene Regjeringen har skissert i oljemeldingen, er veltilpassede, og de er målrettet mot å få økt aktivitet. Men Regjeringen er ikke innstilt på å gi alminnelig skattelette til en industri som har en avkastning på investert kapital som de fleste industribedrifter bare kan misunne den.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland – til oppfølgingsspørsmål.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:13:19]: SV er òg bekymra over den mangelen på handlekraft som Regjeringa viser når ein faktisk har 100 000 arbeidsledige. Me hadde håpt at ein kunne bruka noko av det verktøyet som SV har komme med forslag om, som vil sysselsetja folk, m.a. innanfor energisektoren.

Eg er einig med statsråden i at det er nokre signal i høve til skatt, offshore, som kan skapa ein del aktivitet, m.a. CO₂-deponering, som er eit godt alternativ for å redusera klimagassutsleppa. Eg håper at statsråden viser

større aktivitet her og har større vilje til å få realisert t.d. Gullfaks-prosjektet.

Ei anna problemstilling: Det har no blitt avdekt at det foregår ei kraftig subsidiering av verftsindustrien i Spania, bl.a. i samband med fregattsaka. Det kan òg tenkjast at i samband med bygginga av Snøhvit har den same subsidieringa foregått. Kva vil statsråden gjera for å rydda opp i dette, slik at norsk industri faktisk konkurrerer på lik line?

Statsråd Einar Steensnæs [10:14:23]: Når det gjelder det første spørsmålet, om aktivt å utnytte den muligheten som deponering av CO₂ gir for å få mer ut av oljebrønnene, viser jeg til at Regjeringen faktisk har tilrettelagt for flere tiltak. Når det gjelder bruk av CO₂, viser jeg til at det i revidert nasjonalbudsjett ligger et forslag om å sette av 2 milliarder kr til et eget fond for å utvikle gasskraftverk med CO₂-håndtering, og på den måten bidra til at vi får en kraftforsyning basert på en miljøvennlig energiproduksjon. Jeg mener at det viser at Regjeringen handler aktivt.

Når det gjelder forholdet til det spanske verftet, som nå får en straff fra EU på grunn av ulovlig subsidiering, vet vi at dette er en sak som næringsministeren følger meget aktivt opp. Det er uakseptabelt at det ikke er like konkurranseregler innenfor EØS-området, og Regjeringen vil ikke akseptere at det jukses i den forstand at det gis ulovlig støtte. Så dette er en sak som Regjeringen aktivt vil følge opp.

Presidenten: Marit Arnstad – til siste oppfølgings spørsmål i denne runden.

Marit Arnstad (Sp) [10:15:37]: Jeg har nok en følelse av at statsråden skjønner litt når det gjelder spørsmålet om ledighet. Det store problemet i norsk økonomi nå er at det går ganske bra, men at ledigheten biter seg fast. Regjeringen sier jo sjøl i sitt reviderte nasjonalbudsjett at ledigheten ikke kommer til å gå ned noe særlig i løpet av året, med den politikken som Regjeringen fører.

Det er klart at man skal bedømmes på fakta. Men man kutter altså 165 mill. kr i Innovasjon Norge, som man nettopp har satt i gang. Det er et helt unødvendig og kort-siktig kutt, som skaper pessimisme i næringslivet.

Når det gjelder offshore-siden, er det en næring der vi burde hatt naturlige, konkurransemessige fortrinn som vi kunne utnytte. Her er problemet at Regjeringen har lagt seg på en næringsnøytral linje som gjør at man ikke får lov å utnytte de naturlige, konkurransemessige fortrinnene. Spørsmålet er: Når har oljestatsråden tenkt å gjøre noe med de næringsfiendtlige permitteringsreglene som er foreslått av leverandørindustrien? Når har han tenkt å gjøre noe i forhold til bygging av gassferjer og også i forhold til forskning og utvikling innenfor offshore som kan gi økt verdiskaping på lang sikt?

Statsråd Einar Steensnæs [10:16:39]: For å begynne med det siste håper jeg representanten Arnstad har merket seg at det i oljemeldingen er lagt opp til at en skal

sette av 1 milliard kr til økt innsats innen petroleumsforskning. Det vil ha stor betydning for en langsiktig satsing i denne viktige næringen, og det vil selvfølgelig også bety at den norske sokkelen vil bli mer attraktiv og mer konkurransedyktig etter hvert som vi kan utvikle ny teknologi.

Når det gjelder gassferjer, vil det også være kjent for Stortinget at samferdselsministeren har gitt grønt lys for fem nye gassferjer. Det er en miljøvennlig og interessant utnyttelse av nasjonale ressurser.

Når det gjelder skjønning, ber jeg ikke om noe annet enn at de som vurderer Regjeringens innsats, forholder seg realistisk til det som faktisk er oppnådd. Vi har klart å stoppe veksten i arbeidsledigheten, som var bekymringsfull ut fra den økonomiske situasjonen. Vi har gjennom forstandig økonomisk husholdning ikke bare klart å stanse veksten, men er nå i ferd med å redusere den. Så vår politikk har lyktes.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:17:58]: Jeg vil stille et spørsmål til olje- og energiministeren.

I en paneldebatt på EBLs vinterkonferanse i mars i år uttalte statsråd Steensnæs at han ønsket å øke andelen fornybar energi i Norge. Andelen fornybar energi i Norge er allerede på 99 pst. Så hvis man vil bygge et gasskraftverk som produserer 3 TWh, må man altså bygge ut 301 TWh vindkraft – dette bare som et eksempel.

Uavhengig av om gasskraftverk er konvensjonelle eller med CO₂-håndtering, hvordan samsvarer statsråd Steensnæs' ønske med strategien for bygging av gasskraftverk i Norge, når man samtidig skal øke andelen fornybar energi, som altså allerede er på 99 pst.?

Statsråd Einar Steensnæs [10:18:50]: Her gir jeg representanten Korsberg umiddelbart rett. Det å kunne øke andelen fornybar energi er krevende når vi allerede ligger på 99 pst. Det som er Regjeringens målsetting, er å øke satsingen på fornybar energi.

Vi har nå gjennom Energifondet avsatt stadig mer for å få fram gode vindkraftprosjekter. Vi har gjennom et eget program for fjernvarme ønsket å øke kapasiteten fra de 2 TWh vi har i dag, til 6 TWh i løpet av en femårsperiode. Vi satser også på gasskraftverk med CO₂-håndtering ved siden av at vi ønsker å øke vannkraftproduksjonen, ikke minst gjennom Småkraft, mikro- og minikraftverk.

Hvis vi skal lykkes med å få en robust energiforsyning som er mindre avhengig av nedbør enn den er i dag, er vi også nødt til å trekke naturgassen inn i dette. Derfor er min ambisjon at samtidig som vi tar naturgassen i bruk, øker vi, som jeg har nevnt, innsatsen for fornybar energi gjennom Energifondet. Vi ser nå muligheten for at vi kan ha større ambisjoner for denne satsingen ettersom Energifondet nå får en betydelig økt tilførsel. Men andelen av fornybar energi vil selvfølgelig ikke kunne økes når man allerede ligger på 99 pst.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:20:28]: Jeg takker statsråden for svaret, spesielt den siste delen, der han korrigerer sine egne uttalelser fra EBLs vinterkonferanse. Det synes jeg er bra.

Når det gjelder gasskraftverk med CO₂-håndtering, som er denne regjeringens redning ut av en vanskelig energisituasjon, er det en teknologi som ligger mellom 8 og 13 år fram i tid, ifølge SINTEF og forskermiljøene. Så å tro at det skal være løsningen, er som å tro på julenissen.

Når det gjelder satsingen på vindkraft, medfører det store naturinngrep. Man bygger ut i uberørt natur. Det er også problematisk for Forsvaret, og det er ikke minst store kostnader knyttet til linjenettet. Mener statsråden at det er behov for en samlet plan når det gjelder bygging av eventuelle vindkraftverk, slik Fremskrittspartiet har foreslått?

Statsråd Einar Steensnæs [10:21:28]: Bare kort med hensyn til uttalelsen om at jeg hadde som ambisjon å øke andelen av fornybar energi. Jeg vil be om at en forholder seg til det som er de offisielle referatene, og ikke til det som måtte være sitert i pressen.

Når det gjelder satsingen på gasskraftverk med CO₂-håndtering, er det riktig at Gassteknologiutvalget hadde et perspektiv på 8–13 år. Regjeringens ambisjon er gjennom en målrettet innsats når det gjelder forskning og utvikling, og ved å delta i viktige internasjonale programmer, bl.a. sammen med USA og EU, å framskynde dette tidspunktet. Jeg ønsker å sette ambisiøse mål for å få fram robuste løsninger, og det går bl.a. gjennom å få til pilotanlegg.

Når det gjelder en samlet plan for vindkraft, kan man gjerne fremme forslag om det. Jeg tror ikke at det er en hensiktsmessig løsning, rett og slett fordi vindkraften ennå ikke er utviklet på samme måte som vannkraften, hvor en samlet plan har en god funksjon. Nå gjelder det først og fremst å komme i gang med å bygge vindkraftverk. Da er ikke en samlet plan en riktig løsning her.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:22:50]: Fornybar energi eller ikke, CO₂-frie gasskraftverk eller ikke – denne regjeringen spiller russisk rulett med mange industriarbeidsplasser. Særlig gjelder det Norske Skog på Skogn i Nord-Trøndelag, som nå har et tidsperspektiv på 12–13 år på å få på plass et CO₂-fritt gasskraftverk, noe som selvfølgelig i deres langtidspaner blir altfor lenge. Derfor står hele hjørnesteinsbedriften Norske Skog nå i fare, fordi denne regjeringen spiller russisk rulett med disse arbeidsplassene.

Denne regjeringen har også vist et sterkt engasjement i forhold til lokaldemokratiet. Nå viser det seg at lokaldemokratiet i Midt-Norge, i særdeleshet i Trondheim, viser sterkt engasjement og faktisk har lagt på plass 200 mill. kr for å få en fortgang i etableringen av et gasskraftverk på Skogn. Vil dette engasjementet gjøre inn-

trykk på denne regjeringen i forhold til lokaldemokratiet, når dette engasjementet øker etter hvert og det også sprer seg utover til Nord-Trøndelag, der det nå legges hundrevis av millioner kr på bordet for å få dette gasskraftverket på plass?

Statsråd Einar Steensnæs [10:24:03]: Jeg ser veldig positivt på at det kommer regionale initiativ. Det gjelder ikke bare fra Trondheimsregionen, men det er ulike regionale initiativ, fra Grenland, Stavanger-området, Haugalandet, Bergen-området, Trondheim og Hammerfest-området, for å nevne noen. Det at en viser politisk vilje samtidig som en også konkret kommer opp med nødvendige midler, er positivt. Forutsetningen er selvfølgelig at en er innenfor de rammer som regjering og storting trekker opp.

Jeg har en god dialog med trondheimsmiljøet om dette. Det jeg skjønner kan være aktuelt, er å medfinansiere et pilotanlegg på Skogn for å få fram et gasskraftverk med CO₂-håndtering, som etterpå kan eskaleres opp i full størrelse og dermed eventuelt betjene en fjerde papirfabrikk på Skogn. Jeg har god dialog med miljøet, som sagt, og ser positivt på initiativet.

Presidenten: Sylvia Brustad – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvia Brustad (A) [10:25:12]: Til det siste: Hvis det statsråden nå sa, betyr at statsråden er interessert i å bidra til infrastruktur, skal han få full støtte fra Arbeiderpartiet. Da ser jeg fram til gassmeldinga som kommer i juni.

For øvrig må jeg si det er noe uklart hva Regjeringa nå egentlig mener i forhold til runden om fornybar energi. Vi hadde i går en stor debatt i Stortinget om hvordan vi skal sikre nok strøm til folk og bedrifter i tida framover. Det jeg tror er ganske åpenbart, er at en kan enes om mye når det gjelder fornybar energi, selv om Arbeiderpartiet ønsker at vi skulle gått enda lenger. Vi er enige om å satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering og forskning og teknologi i den forbindelse. Men det som er hovedsvaret i dag og for noen år framover, til vi kommer så langt at vi kan ta i bruk ny teknologi, er at vi er nødt til å starte bygging av gasskraftverk. Hvis ikke vil folk og bedrifter være nødt til å oppleve skyhøye strømpriser igjen hvis ikke værgudene er med oss, og det er en risikosport som ikke er å anbefale. Så mitt spørsmål er: Hva har Regjeringa tenkt å gjøre dersom den ikke ønsker å bidra noe mer aktivt og være litt mer offensiv i forhold til gasskraftverk, hvis den skal hindre at den situasjonen skal oppstå igjen?

Statsråd Einar Steensnæs [10:26:19]: Når det gjelder infrastruktur, vil jeg bare minne representanten Brustad om at i Sem-erklæringen står det klart at vi ønsker å medfinansiere infrastruktur der hvor den ikke fører fram til et gasskraftverk som er konvensjonelt, altså uten CO₂-håndtering. Det er slike prosjekter som, så vidt jeg forstår, er aktuelle i Trondheim. Så rammen for Regjeringa

gens støtte til infrastruktur må forstås innenfor det som Regjeringen har sagt i den sammenheng.

Når det gjelder satsingen på gasskraftverk, mener jeg at Regjeringen er meget offensiv. Vi har gjennom suksessiv økning på energiforskning – mer enn noen annen regjering faktisk har gjennomført – klart å få fram interessante forskningsprosjekter som også internasjonalt ser ut til å få god støtte. Vi ser positivt på at vi gjennom et samarbeid med EU og USA kan få fram slik teknologi, og med den nye avsetningen på 2 milliarder kr til utvikling av gasskraftverk med CO₂-håndtering regner jeg med at tidspunktet for å realisere slike gasskraftverk har kommet mye nærmere.

Presidenten: Ingvild Vaggen Malvik – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [10:27:33]: Jeg må si at jeg er nokså overrasket over statsrådens åpenbare meningsskifte i forhold til satsing på fornybar energi.

Jeg kan bekrefte det som representanten Korsberg forteller fra EBLs vinterkonferanse. Jeg var også til stede, og det var jeg som stilte statsråden et direkte spørsmål om han vil gå inn for at andelen fornybar energi skal øke. Svaret var ja. Nå sier statsråden noe annet, og det synes jeg er ganske oppsiktsvekkende.

I går valgte Stortinget å si nei til SVs forslag om 20 TWh som et alternativ til disse forurensende, upopulære og kostbare gasskraftverkene som andre partier på Stortinget ønsker seg. Vi ønsker en målrettet satsing på både bioenergi, vindkraft, enøk, småskala og vannkraft, men det ville ikke Regjeringen bli med på og være så offensiv som det SV ønsket.

Steensnæs vil bygge gasskraftverk med CO₂-håndtering. Jeg skjønner problemet hans i forhold til fornybar energi, men jeg synes at statsråden må være konsekvent. Derfor vil jeg gjerne at han svarer på samme spørsmål som jeg stilte ham på EBLs vinterkonferanse: Vil han at andelen fornybar el skal øke?

Presidenten: Det dreier seg, så vidt presidenten har oppfattet, om en økning fra 99 pst. til 100 pst.

Statsråd Einar Steensnæs [10:28:52]: Ja, det er for så vidt riktig forstått.

Det jeg har sagt, og det som står i alle taler – det bør det ikke være anledning til å misforstå overhodet – er at Regjeringen holder fast ved sine ambisiøse mål om å øke innsatsen for å få fram mer fornybar el. Det gjør vi bl.a. gjennom Energifondet, og det er veldig viktige og interessante prosjekter på gang også når det gjelder vindkraft. Samtidig har Regjeringen sagt at i innsatsen for å få en mer robust energiforsyning hører også gasskraftverk med CO₂-håndtering med. Vi ser ikke at det er mulig å få til en slik robust energiforsyning uten at vi også øker energiproduksjonen, samtidig som vi legger vekt på energisparing. Da sier det seg selv at siden gasskraftverk med CO₂-håndtering ikke kan regnes inn som en del av fornybar energi – den er miljøvennlig, men ikke fornybar –

kan vi heller ikke ha noen ambisjoner om å øke andelen. Det går bare ikke sammen, og det synes jeg måtte være åpenbart for enhver som har fulgt denne debatten og hørt det jeg har sagt i ulike sammenhenger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [10:30:13]: Mitt spørsmål går til statsråd Steensnæs.

I 2001 var Kristelig Folkeparti enig med SV i at hjemfallsinstituttet skulle bestå sammen med statlig eierskap i Statkraft. Men vi har i det siste opplevd at Kristelig Folkeparti med statsråd Steensnæs i spissen har gått løs på hjemfallsinstituttet med noe vi opplever som en uthuling. Det er ikke mer enn to år siden stortingsflertallet tvang igjennom nedsettelsen av det såkalte Hjemfallsutvalget, som nå er i gang med utredningen sin. Vi har hele veien ment at det er nødvendig å få utredninger og dokumentasjon på bordet før man trekker konklusjoner, men Regjeringen har det travelt i sin privatiseringsiver og tar seg ikke tid til å utrede konsekvensene.

I bladet Energi pekes det på at de lovendringene som Regjeringen har foreslått, vil bety at man får bortfall av tidsbegrensninger, får bortfall av hjemfall, av konsekjonskraft, konsesjonsavgifter, næringsfond osv. Kan statsråden bekrefte at dette faller bort gjennom bortfall av konsesjonsplikt?

Statsråd Einar Steensnæs [10:31:22]: Jeg vil aller først si at Regjeringen har som politikk at hjemfallsinstituttet skal bestå. Det skal videreføres. Jeg er glad for at SV er enig med Regjeringen i dette og støtter Regjeringen på det viktige punktet. Det har vært uenighet om hvordan hjemfallet skal gjennomføres. Det er det utvalget skal se på. Jeg vil be om at representanten Vaggen Malvik ikke skaper tvil om Regjeringens holdning.

Denne saken, som for øvrig er til behandling i Stortinget – jeg vet ikke hvor riktig det er å gå for dypt inn i dette, men det ble jo et tema også i går – gjelder ganske små vannkraftverk, vanligvis eid av bønder og andre med fallrettigheter i distriktene. Regjeringen har sett det som viktig å kunne skape tilleggsinntekter og utnytte vannkraftressursene på en fornuftig måte, skape inntekter og bygge ut vannkraftanlegg som ikke på samme måte som større vannkraftanlegg vil være i strid med viktige miljø- og naturverninteresser. Dette er små vannkraftverk, opp til 40–50 mill. kr i investeringer. Forholdet er at hvis slike vannkraftverk skal bygges ut i dag, må eierne vanligvis selge dem for i det hele tatt å få realisert verdiene. Det er nemlig ikke lov å leie dem ut. Ved å heve grensen til 4 000 naturhestekrefter, slik Regjeringens forslag er, sørger vi for at bønder og andre med fallrettigheter i distriktene fortsatt kan eie vannkraftverk, ved at de leier dem ut og dermed får evigvarende inntekter. Det er det som er det viktige.

Jeg er skuffet over at SV ikke ser at dette først og fremst er god distriktspolitikk. SV har svingt et norsk flagg over dette og mener at det er et gigantisk utsalg av norske fossefall. Det er med respekt å melde helt feil. Det

er faktisk ingen indikasjon på at utenlandske eiere skulle ha sin interesse rettet mot så små kraftverk. Det er helt andre størrelser på de kraftverkene (presidenten klubber). Derfor er dette først og fremst god distriktspolitikk, som også styrker norsk eierskap (presidenten klubber).

Presidenten: Presidenten verdsetter at statsråden tok seg inn i svevet.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [10:33:40]: Jeg har merket meg statsrådens uttalelser i Klassekampen om nasjonalisme. Jeg lurer på om statsråden mener at det å ønske nasjonal politisk styring og kontroll og offentlig eierskap over naturressursene er noe som kan avfeies med den type beskyldninger som er framsatt i Klassekampen, at dette er å spille på nasjonalisme. Synes statsråden at det er et rimelig argument, eller skjønner statsråden realitetene bak dette? Vi opplever det som et angrep på hjemfallsinstituttet, en lov som har gjeldt siden 1917. Vi ser ikke noe behov for en hastebehandling. Vi ønsker at dette spørsmålet skal utsettes til Hjemfallsutvalget har sagt sin mening om saken.

Statsråd Einar Steensnæs [10:34:28]: Jeg vil bare presisere at dette ikke er å selge ut norske vannfall, men å sikre norsk eierskap. Slik som reglene er i dag, vil kraftverk i denne størrelsesorden vanligvis måtte selges av bøndene, fordi de er av en størrelse som gjør at bøndene ikke uten videre kan bygge dem ut selv. De må selge. De har ikke lov til å leie ut. Nå får bøndene mulighet til å leie ut og få evigvarende kraftkontrakter med utbyggerne.

Det jeg reagerer på, er en uttalelse fra representanten Vaggen Malvik:

«Med et pennestrøk og i et hastverksarbeid vil regjeringen endre loven som beskytter norske fosser mot privatisering. Dermed snikprivatiserer regjeringen det norske folks eiendom og naturressurser slik at de forsvinner for godt.»

Den type karakteristikk av bønder som eier fallrettigheter i dag, tar jeg sterk avstand fra. Det er også slik i dag at noen eier disse. Hvis Vaggen Malvik mener at dette er snikprivatisering, fordi de ikke eies av staten eller kommunen, er jeg helt uenig. Dette er viktig eiendom for bønder og andre med fallrettigheter og skal fremdeles være privateid.

Presidenten: Presidenten vil uttrykke en viss tvil om hvorvidt det kan finnes evigvarende leieinntekter, men anser det kanskje mest som et teologisk spørsmål.

Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Inge Ryan.

Inge Ryan (SV) [10:36:09]: Nord-Norges ledende avis har på lederplass i dag følgende overskrift: «Stopp dem!» Videre står det: «Stortinget skal ikke gamble med det norske folks eiendom.»

Jeg er en av dem som har stor tillit til det som står i Nordlys, og synes at de ofte setter en god dagsorden. Jeg synes at ordet «gambling» er et godt ord, men det er en

enda større gambling som er under oppseiling. Det er det Regjeringen sier om Statkraft. Det sies nå at Statkraft skal gjøres om til AS, og samtidig at staten ikke lenger skal være eiere av Statkraft, fordi man skal gå utlands og søke industrielle partnere. Dette er etter min mening en svært alvorlig og stor sak. Mitt spørsmål til statsråd Steensnæs blir derfor: Ser ikke statsråden at det som nå skjer, både med småkraftverk og med Statkraft, er det første og et svært viktig steg mot full privatisering av norsk vannkraft, og at Nordlys faktisk har et poeng når de sier «Stopp dem!»?

Statsråd Einar Steensnæs [10:37:08]: La meg kort kommentere det første, om å gamble med norske fossefall. Jeg tror representanten Ryan vet hva jeg mener om offentlig eierskap og norsk eierskap når det gjelder fossefall. Jeg har uttalt meg i Elkem-saken, og jeg mener at det på en måte illustrerer hva jeg står for i forhold til norsk eierskap og offentlig eierskap når det gjelder fossefall.

Når det gjelder Statkraft, vil jeg – denne saken er under behandling – bare kort kommentere at det i denne sammenheng ikke dreier seg om noe utsalg verken til norske private interesser eller til utlandet. Det dreier seg ikke om noen børsnotering. Det dreier seg ikke om en delprivatisering. Det dreier seg om en omorganisering for å gjøre det som fikk tilslutning i eierskapsmeldingen, nemlig å gjøre det mulig for Statkraft, i en eventuell interessant industriell kooperasjon med andre interesser, å kunne inngå i viktige industrielle strategier. Dette vil Stortinget få full anledning til å komme tilbake til og med andre ord ha full kontroll på.

Presidenten: Sylvia Brustad – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvia Brustad (A) [10:38:20]: Arbeiderpartiet ønsker at vi fortsatt skal ha offentlig kontroll over våre vannressurser og ta vare på arvesølvet vårt.

Jeg er enig med statsråden i at den saken som representanten Vaggen Malvik tok opp her, gjelder små kraftverk. Jeg er også enig i at det er et potensial for å ta ut mer kraft. Det er ikke det diskusjonen egentlig går på. Der Regjeringa har vært noe uklar, er i forhold til om dette berører hjemfall eller ikke, og eventuelt hvor mye som berøres. La det bare være helt klart at Arbeiderpartiet er veldig for å redusere saksbehandlingstida i slike saker. Vi er nødt til å få slike saker igjennom raskere for å få mer kraft ut, men vi mener det må kunne gjøres på en slik måte at det ikke berører hjemfallsreglene.

Mitt spørsmål er: Kan statsråden bekrefte at det er mulig å redusere saksbehandlingstida for flere saker, for det er mange måter å redusere den på uten at man berører hjemfallsinstituttet?

Statsråd Einar Steensnæs [10:39:24]: Dette med offentlig kontroll og styring av vannkraftressursene er jeg helt enig i. Det er også min oppfatning at staten og det offentlige bør ha et sterkt eierskap i norske vannkraftre-

server og i norsk vannkraftutbygging. Det er også viktig at vi har for oss det en kan kalle retorikken, at dette er folkets arvesølv og nasjonens eiendom. Alt dette er jeg helt enig i.

Når det gjelder disse kraftverkene vi nå snakker om, de små kraftverkene, er de eid av private interesser i distriktene, av bønder og andre med sterke interesser for å bo i distriktene. Jeg synes det ville være meningsløst om vi skulle legge opp til et hjemfall slik at disse private interessene var nødt til å levere fra seg dette til staten etter en viss tid. Dette er små kraftverk, og de bør beholdes som private interesser. Eierskapet bør ligge i distriktene, og vi har ingen indikasjoner på at dette er noe som utlendinger overhodet vil interessere seg for. Jeg kan bekrefte for Brustad at konsesjonen følger dette med hjemfall. Det er altså ikke mulig å holde på hjemfallet hvis konsesjonsgrensen flyttes.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:40:38]: Senterpartiet har ikke noen grunn til å betvile statsrådets ønske om å opprettholde hjemfallsordningen, og vi deler også synspunktene om at flere private ute i distriktene bør få muligheten til å drive mini- eller mikrokraftverk eller småkraftverk, og ser det som en viktig tilleggsnæring. Men det er klart at denne saken illustrerer at når det blir gjort noe som kan skape usikkerhet omkring hjemfallsordningen, reageres det i det politiske miljøet. Det er etter min mening et sunnhetstegn.

Det er to ting som har skapt usikkerhet i denne saken. Det ene er hastverket. Hvorfor må man gjennomføre dette nå, når man faktisk har hjemfallsordningen til utredning? Hvorfor kan en ikke vente på den utredningen som er under arbeid? Det andre er: Hvorfor går en så langt opp i størrelse som opp mot 40 GWh når det gjelder den typen kraftverk? Det er veldig høyt i forhold til dagens fritak for konsesjon, som etter det jeg forstår, ligger en plass mellom 5 og 10 GWh.

Statsråd Einar Steensnæs [10:41:39]: Dagens grense ligger på 1 000 naturhestekrefter, altså en fjerdedel av det som vi nå foreslår. Jeg går ut ifra at representanten Arnstad, og de som har uttalt seg kritisk eller spørrende til dette, ikke mener at vi nå også skal ha hjemfall på de 1 000 naturhestekreftene og frata bønder og andre med eierrettigheter det viktige eierskapet. Det at vi løfter det til 4 000 naturhestekrefter, er meget vel gjennomtenkt. Det er fremdeles en størrelse som er opp mot de små og mellomstore småkraftverkene. Det er altså ikke de store småkraftverkene engang. Det er med andre ord å sikre det norske eierskapet, for ellers ville dette bli solgt ut, slik det kan selges ut i dag til utlendinger og andre hvis de får konsesjon.

Så sier representanten Arnstad at vi har hatt hastverk. Dette har vært ute til høring i halvannet år. Av de 20 høringsinstansene som uttalte seg, har vi fått én innvending. Det var fra en fylkesmann. LVK, Landssamanslutninga

av Vasskraftkommunar, har vært helt enig i dette. Alle andre som har vært hørt, har vært enige. Jeg kan ikke skjønne at dette er en sak som kaller på så sterke innvendinger som det jeg føler enkelte representanter har i denne saken.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:43:02]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til fiskeriministeren.

Norge unngikk også i denne omgang straffetoll på laks til EU etter ganske lang tids arbeid. Fra den siden utreder man nå kvoter som et alternativ til straffetoll, og man er inne i en slik prosess.

Jeg skal være veldig kort i mitt første spørsmål: Hva har fiskeriministeren tenkt å foreta seg for å sikre lønnsomhet og sikre framtiden til denne næringen i forhold til vårt viktigste marked?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:43:38]: Det er riktig at skotske oppdrettere følte konkurransen fra en kostnadseffektiv norsk lakseproduksjon så ubehagelig at de bad om beskyttelsestiltak. Britiske og irske myndigheter krevde da at EU-kommisjonen dro i gang en safeguard-sak. Vi har hele tiden hevdet at Norge har en god sak, og har avvist den. Og vi har varslet at vi om nødvendig vil bringe saken inn for WTO, for det er helt klart et brudd på WTO-regelverket.

Vi er tilfreds med at vi foreløpig har avverget umiddelbare straffetollreaksjoner fra EU. Det ble truet med 12–14 pst. i 200 dager, fra 16. mai til 5. desember, hvilket hadde betydd 600–700 mill. kr i ekstra toll for norsk laks til EU. Vi har nå en god dialog med EU om denne saken for å avverge nye handelsendringer innenfor denne 200-dagersperioden, enten det skulle dreie seg om toll eller kvote. Vi har også en dialog med sikte på å få et mer langsiktig, stabilt rammeverk for norsk lakseeksport. Men jeg vil ikke spekulere i hva det kan medføre, for det er for tidlig. Vår holdning er at vi har en god sak, og at det nå er viktig at myndigheter og næringen, som har et særdeles godt samarbeid, holder kontakten med både gamle og nye EU-medlemmer og forhindrer nye tiltak.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:45:10]: Det er vel og bra at man holder god kontakt med EU i denne saken. Det er helt nødvendig. Men det er også en del andre ting som burde gjøres. Dessverre har statsråden i så måte i noen grad latt næringen seile sin egen sjø ved å oppheve førkvoten, som var et viktig tiltak, og ved å tillate 50 nye oppdrettskonsesjoner som øker volumene. Hans statssekretær har ved flere anledninger uttalt at den situasjonen man er oppe i, får næringen rydde opp i selv. Det er ikke myndighetenes oppgave. Dette er for enkelt. Myndighetene har i en så stor og viktig næring for nasjonen ansvar for å bidra til å iverksette tiltak som kan stabilisere markedet, og som kan sikre at man får gode priser og unngår motreaksjoner. Samtidig burde det også satses langt mer på å få innpass på andre markeder og ta større markedsandeler der for på den måten å diversifisere salget.

Statsråd Svein Ludvigsen [10:46:06]: Jeg er overrasket over at representanten Enoksen tilkjenner manglende innsikt i næringens rammevilkår. Det er altså slik at førkvotene er strammere i år enn de har vært de senere år. Vi har førkvote, og konsesjonene som er tildelt de to siste årene, er ikke kommet i produksjon. Så ingen av disse forholdene påvirker markedet og tilførselen av norsk laks.

Jeg er enig i at medlemskap i EU ville ha hindret at vi fikk slike reaksjoner som i den forrige laksesaken, så vel som den trusselen som henger over næringen nå. Vi jobber samtidig med å få fisk implementert i WTO-regelverket, for det kan gi mest stabile og forutsigbare rammevilkår for den store eksporten av fisk. Frihandelsavtaler gjennom EFTA-systemet er et annet spor vi følger, og vi håper på et snarlig gjennombrudd bl.a. i Sør-Korea. Vi arbeider også med andre markeder: Russland, når de blir medlemmer av WTO, Japan og India er viktige markeder. USA, der vi fikk en handelshindring for noen år siden, åpner for en «sunset review» i 2005. Så Regjeringen er meget aktiv på dette området, og næringen gir uttrykk for at man er tilfreds.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Åsa Elvik.

Åsa Elvik (SV) [10:47:33]: Eg ser i gårsdagens Nordlys at statsråden får skryt for å ha gjort ein god jobb for å hindre at straffetoll vart påført oss i denne omgangen, og han får også skryt for å ha klart å mobilisere andre medlemmer av Regjeringa, statsminister og utanriksminister, i den jobben.

Ein kan vel ikkje vere ueinig i at det er bra at Noreg har unngått straffetoll på laks til EU i dag. Men eg synest vi skal vere litt audmjuke og spørje: Korfor oppstår denne situasjonen? Då registrerer eg at både analytikarar og fagfolk seier at Noreg kunne ha vore litt meir aktiv og signalisert at vi er i stand til å regulere produksjonen i Noreg. Signala om mogleg oppheving av førkvoten og nye konsesjonar som kom i fjor, er jo motstridande signal i forhold til å vere tydeleg på at vi er i stand til å regulere produksjonen av laks i Noreg. Mitt spørsmål til statsråden er om vi ikkje burde vurdere å gi nokre tydelegare signal nettopp i dette spørsmålet.

Presidenten: Presidenten vil anta at det må bekymre fiskeriministeren at han har fått skryt i Nordlys.

Statsråd Svein Ludvigsen [10:48:38]: Den beskrivelsen som det refereres til i Nordlys, tar jeg til etterretning, og jeg fortsetter arbeidet for å sikre norsk eksport av fisk, som er Norges nest største eksportnæring, best mulig markedsadgang. Markedsadgangen er klart et myndighetsansvar. Men jeg understreker igjen at vi har strengere førkvote i år enn vi har hatt tidligere år, og næringen har ikke bare vært tilfreds med det heller. De nye konsesjonene som er tildelt, vil ikke være i produksjon og tilføre fisk på markedet før om ett-ått år, så de har ikke påvirket denne situasjonen. Hovedproblemet for

norsk laks på EU-markedet er at skotske og irske produsenter – dvs. deler av skotsk industri, og altså bare en liten del av industrien – ser på dette som en trussel. Samtidig er både forbrukerne og bearbeidingsindustrien i EU opptatt av å få norsk laks. Det er nettopp det som har påvirket at vi har fått gjennomslag så langt som vi har fått. Det er tydelige signaler fra Regjeringen på dette området. Det skjønner jeg at også næringen har oppfattet.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:49:55]: Jeg skal være enig i at det er et problem for Norge at det skotske og irske miljøet er så ivrig etter å prøve å begrense norsk laks til markedet. Men vi må også ta innover oss at det er Norges ansvar at vi har en næring som utvikler seg stabilt og balansert, og som også har et realistisk forhold til markedet. Det har vi lært oss på andre områder, innenfor gass og olje. Det bør vi også lære oss når det gjelder oppdrettsfisken. Det det er spørsmål om her i dag, er om statsråden mener at det er gjort nok på det området.

Jeg hører at statsråden sier her i dag at vi nå har strammet inn førkvotene, og at det implisitt skulle være et virkemiddel som har balansert næringen. Spørsmålet er om denne regjeringen vil fortsette med førkvoter etter 2004, altså at en ser det som et tjenlig virkemiddel for å prøve å stabilisere næringen også i årene framover, og om man også er villig til å vurdere andre tiltak, som å slutte med frisleppet av konsesjoner og muligens vurdere innføring av PO-er.

Statsråd Svein Ludvigsen [10:51:05]: Vi har varslet at vi vil vurdere ethvert forslag fra næringen seriøst, også dette med PO. Næringen har vel ikke en helt klar oppfatning av hvordan de ønsker at et slikt PO skal innrettes, men det er et arbeid vi har satt i gang etter at næringen bad oss om det for et par måneders tid siden.

Når det gjelder førkvotene, er det et faktum at årets kvoter er strengere, strammere enn de har vært de seinere årene. Det ble innført allerede i fjor før safeguard-saken ble reist. Vi har varslet at vi ønsker å avvikle det fra nyttår og innføre et nytt system som vi også har varslet vil kunne være like stramt som førkvotene, men som vil gjøre det enklere å utøve kontroll, og det vil være større muligheter til å utnytte bærekraften i de enkelte anleggene. Så ut fra miljøhensyn mener vi at det såkalte MTB-systemet er bedre enn førkvotene. Men i det arbeidet som nå pågår, vurderer vi alle sider sammen med næringen.

Presidenten: Steinar Bastesen – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp) [10:52:21]: Fiskeriministeren har gjort en utmerket jobb når det gjelder å unngå straffetoll. Men når det gjelder hans hjertesukk om at han hadde sluppet det hvis vi hadde vært medlem av EU, er jeg ikke enig med ham, for som fiskeriministeren utmerket godt vet, er det utkastpåbud i EU, men det er ilandfø-

ringspåbud i Norge. Så vi har det motsatte regimet. Nå vil jeg spørre fiskeriministeren: Hva gjør han for at EU skal oppfylle EØS-avtalen? Fisk er jo fritatt i EØS-avtalen, og det skulle ikke vært pålagt toll i forhold til laksenæringen i det hele tatt, for ifølge EØS-avtalen skulle ikke fiskevarer, ferskfisk, bli pålagt toll. Hva gjør Fiskeridepartementet for at EU skal opprettholde EØS-avtalen?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:53:17]: Det kan nok være mange synspunkter som kan framføres i forhold til et norsk EU-medlemskap, men det kan ikke herske tvil om at når det gjelder de problemene som laksenæringen har hatt på EU-markedet, både i forhold til den forrige laksesaken og i forhold til safeguard-saken, som nå løper, hadde et medlemskap forhindret det. Hvis Norge hadde vært medlem av EU, ville det ikke ha vært mulig for skotske eller andre oppdrettere å kreve at kommisjonen skulle iverksette tiltak overfor norsk laks. Det kan det ikke herske tvil om, og næringen – ja ikke bare næringen, men også organisasjonen «Kysten inn i EU» – er helt tydelig på at når det gjelder oppdrettsnæringen og laks, ville vi hatt stabile rammevilkår for laksenæringen, som hadde betydd flere norske arbeidsplasser. Det er jo et tankekors at i Danmark er det flere som jobber med bearbeiding av norsk laks, enn det er i Norge. Så vi er altså i den situasjon at vi eksporterer verdiskaping. Vi eksporterer arbeidsplasser når det gjelder denne delen av næringen, og det er denne delen av næringen jeg svarer for nå.

Presidenten: Da går vi videre til neste og siste hovedspørsmål i dagens muntlige spørretime.

Bendiks H. Arnesen (A) [10:54:33]: Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

I Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett er det store kutt på Fiskeridepartementets område. Kuttene vil etter min mening ramme hardt. Det mest dramatiske forslaget er imidlertid å si opp hovedavtalen for fiskerinnæringen, altså stryke hele fiskerieravtalen, en avtale som ble inngått for ca. 40 år siden, og som har meget stor betydning for livet ved kysten. Føler statsråden seg vel med å foreta en så drastisk omlegging for næring og lokalsamfunn bare gjennom et forslag i et kapittel i revidert nasjonalbudsjett? Burde ikke en så stor omlegging ha kommet som egen sak til Stortinget når man ønsker å fremme det?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:55:27]: Regjeringen har lagt fram revidert nasjonalbudsjett og som en del av det også oppsigelsen av hovedavtalen. Jeg finner det vel ikke riktig at vi skal ta den debatten her og nå. Men jeg understreker at vi har gjort dette ut fra erkjennelsen av at næringen nå er subsidiefri, og at de ordninger som vi måtte ønske å videreføre, med fordel kan legges inn i statsbudsjettet. På den måten får Stortinget en reell innflytelse over de distriktpolitiske eller sosiale virkemidler som hovedavtalen har innbefattet. Så kunne vi jo sist år konstatere at hovedavtalen ble vedtatt i Stortinget

–50 mill. kr. Bruddet kom da kravet fra Fiskarlaget var på 200 mill. kr. En annen side ved det er at man må kunne drøfte om Fiskarlaget med den organisasjonsprosent det har av fiskere, alene er det som skal tale denne delen av næringens sak. Men dette er en sak som ligger til behandling i Stortinget. Der vil nok Stortinget vite å gjøre sine vedtak i løpet av våren.

Bendiks H. Arnesen (A) [10:56:39]: Det er jo kjent at Stortinget har gitt fiskerinnæringen en spesiell rolle i næringspolitikken, og også i distriktpolitikken, og de viktigste målene fiskeripolitisk kan etter min mening bare nås gjennom statlig deltakelse og engasjement. Da er det et spørsmål fra min side: Hvorfor vil statsråden melde staten ut av denne viktige oppgaven og legge hindringer i veien for at næringen skal få forhandle om disse viktige spørsmålene? Det er jo de som har kunnskapen om dette. Det er jo de som vet hvor skoen trykker. Hvorfor er det så maktpåliggende for statsråden å kutte en avtale som har ligget der i 40 år og har fungert godt?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:57:32]: Vi kan nok diskutere hvor godt den har fungert, når kravet var 200 mill. kr og Stortinget vedtar 50 mill. kr. Dernest, når man gjør et poeng av de distriktpolitiske virkemidlene, er bl.a. dette med struktur, som var innbefattet der, et forhold som Stortinget kommer til å fatte vedtak om hvert år, fordi det er avgiftsfinansiert. Vi behandlet i går sjøpattedyrmeldingen, og Stortinget gjorde det i den forbindelse helt klart at man ønsket å videreføre, i et omfang, støtten til selfangst. Føringstilskudd er en del av avtalen som vi har prioritert. Det er slike ordninger som Stortinget nå kan få mulighet til å påvirke på en helt annen måte enn ved å vedta en avtale når det er blitt, slik som for 2004, brudd i forhandlingene. Jeg tror at det både for næringen og for storting og regjering vil være et ryddigere forhold at dette blir behandlet på vanlig måte, og at næringen ikke lenger trenger å ha støtteavtalen, som lett blir oppfattet som en subsidiering av næringen.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Odd Roger Enoksen.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:58:53]: Jeg må innrømme at det kunne være fristende å gå tilbake til forrige runde og førkvoter, men jeg skal la det være og holde meg til fiskerieravtalen denne gangen. Er det slik at statsråden mener at om Stortinget over statsbudsjettet bevilger støtte til føringstilskudd, minstelott og den type ting, har det et mindre element av subsidiering i seg enn om det skjer i form av en framforhandlet avtale hvor fiskerinnæringen påtar seg en del samfunnsoppgaver, som f.eks. å opprettholde de små fiskemottakene langs kysten, noe som føringstilskuddet medvirker til?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:59:29]: Jeg bare korrigerer representanten Enoksen på at det var ingen framforhandlet avtale. Det var et brudd, hvor det var et gap fra 50 mill. kr til 200 mill. kr. Regjeringen kommer tilba-

ke til de enkelte elementer, om vi ønsker å fremme forslag, og Stortinget står, som jeg sier, selvfølgelig fritt til å gjøre de vedtak det måtte ønske.

Presidenten: Åsa Elvik – til oppfølgingsspørsmål.

Åsa Elvik (SV) [11:00:06]: Eg trur at grunnen til at reaksjonane på Regjeringa sitt forslag i revidert er så sterke, er at ein i næringa har lita tiltru til at ein fiskeriminister som har gjort det til eit retorisk viktig poeng at fiskeria skal bli meir butikk og mindre politikk, vil vidareføre desse viktige ordningane: føringstilskottet, lineegningstilskottet og garantilotten. Og eg trur reaksjonane er så sterke fordi dette kjem i nokre bisetningar i revidert budsjett, der ein attpåtil argumenterer med at sidan avtalen er så liten, er det ikkje nokon vits i å vidareføre han. Ein avviklar også garantilotten så å seie med umiddelbar verknad. Eg trur at det er grunnane til at reaksjonane er så sterke.

Vi kunne godt ha vore med og sett på avtaleregimet i forhold til kven som skal forhandle og den type ting, men å gjere det med eit pennestrøk i samband med revidert budsjett, synest eg rett og slett er litt respektlaust i forhold til næringa.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:01:09]: Jeg vil ta avstand fra at dette skulle være gjort med et pennestrøk. Regjeringen har lagt fram et forslag som Stortinget skal behandle i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og det er både en seriøs og skikkelig måte å legge saken fram for Stortinget på. Jeg registrerer også at representanten Elvik ikke har fått med seg at lineegningstilskuddet allerede er avvirket, så det berøres ikke av dette.

Så er det slik at det ikke er sterke reaksjoner, som det framstilles her, mot at vi har foreslått dette. Jeg synes faktisk at representanten Elvik, og andre stortingsrepresentanter også, burde være glade for at vi har utviklet denne næringen så langt at det ikke lenger er behov for subsidier. Næringen er blitt subsidiefri, avtalen er oppfylt, og man burde gripe muligheten som ligger i at næringen skal behandles på samme måte som alle andre næringer, enten det gjelder distriktpolitiske virkemidler eller andre virkemidler som storting og regjering ønsker å bruke, og det bør legges inn i det ordinære statsbudsjettet.

Presidenten: Steinar Bastesen – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp) [11:02:19]: Fiskeriministeren sier at reaksjonene ikke er sterke. Han har ikke lest Fiskeribladet fra fredag. Der er reaksjonene veldig sterke på at fiskeriatvaten er oppsagt. Regjeringen burde heller lagt fram en melding for Stortinget om fiskerienes betydning for bosettingen og for fortjenesten for kystbefolkningen generelt. Men mantraet Regjeringen, og spesielt Høyre, har, er jo at det skal være lønnsomt. Jeg er enig i det, men lønnsomt for hvem? Er det de som går på havet, og de som bor i bygdene, det skal være lønnsomt for,

eller er det de som sitter på Aker brygge og svinger store glass og sier at det er fiskeren «min» som er ute og fisker i dag. Er det dem fiskeriministeren og Høyre vil at det skal være lønnsomt for?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:03:25]: Det er ingen tvil om at fiskeriatvaten først og fremst har vært innrettet mot at fiskerne skulle nyte godt av den, så det å bringe inn andre grupper er høyst usaklig.

Dernest er det en lønnsom næring, og det synes jeg vi skulle være glade for at vi er i ferd med å oppnå på område etter område. Det som rapporteres langs kysten – og jeg beveger meg ganske mye langs kysten og bor i et fiskevær – er at lønnsomheten øker, og at det er positivt.

Så er det slik at det etterlyses en melding. Stortinget skal få en melding om de marine næringer og rammevilkårene og mulighetene som er der, våren 2005. Det har vi varslet Stortinget om, så det kommer.

Presidenten: Aud Gaundal – til siste oppfølgingsspørsmål.

Aud Gaundal (A) [11:04:16]: Det er ingen tvil om at dette er fiskeripolitikk, men det er i aller høyeste grad distriktpolitikk. Og mye av avtalens innhold og ordninger er jo nettopp innrettet mot å skape aktivitet langs kysten. Da blir spørsmålet: Når disse ordningene nå faller bort, på hvilken måte har fiskeriministeren tenkt å erstatte disse, slik at distriktene ikke tappes enda mer? Eller er det slik at fiskeripolitikken ikke skal være med og skape aktivitet og bosetting langs kysten? Det er den delen jeg på en måte føler at vi i revidert budsjett ikke har noen mulighet til å se helheten i.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:04:58]: Nå skal man ikke overdrive betydningen av fiskeriatvaten, som var på 50 mill. kr for dette året, i en distriktpolitisk sammenheng. I så måte vil vi måtte bruke sterkere virkemidler i distriktpolitikken enn det.

Mesteparten av dette var knyttet til subsidiering av selfangst, for å holde den i gang, det var knyttet til garantilott, og det var knyttet til føringstilskudd. Regjeringen vil i budsjettet for 2005, som skal legges fram til høsten, vurdere hvilken av disse eller andre tiltak av distriktpolitisk karakter knyttet til fiskerinæringen som skal videreføres. Det skal Stortinget få ta stilling til i den ordinære budsjettproposisjonen, og så vil fiskerne, og andre som måtte være interessert, kunne påvirke Stortinget i den sammenhengen. Det synes jeg faktisk er en bedre og ryddigere situasjon enn at vi har en avtale. Jeg viser også til at bruddet kom på 200 mill. kr på kravet, mens Stortinget vedtok 50 mill. kr. I en slik situasjon er det ikke mange muligheter for næringen til å påvirke Stortinget. Så dette synes jeg faktisk er et positivt håndslag til næringen.

Presidenten: Da er tiden for den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Bjarne Håkon Hanssen til helseministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 2, fra representanten Harald T. Nesvik til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av helseministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra sosialministeren blir spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 12, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 3, fra representanten Bendiks H. Arnesen til landbruksministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av landbruksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Steinar Bastesen til kultur- og kirkeministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Ulf Erik Knudsen til barne- og familieministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av barne- og familieministeren, som er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Ranveig Frøiland til samferdselsministeren, bortfaller, da spørreeren ikke er til stede.

Spørsmål 16, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra miljøvernministeren blir spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 3.

S p ø r s m å l 1

Fra representanten Bjarne Håkon Hanssen til helseministeren:

«I Dagbladet den 12. mai 2004 framkommer det at Rikshospitalets kostnader ved kirurgi på hjertesyke barn langt overskrider det sykehuset får refundert fra staten. For eksempel koster såkalte Norwood-operasjoner om lag 900 000 kr pr. pasient, mens drøye 220 000 kr blir refundert. Dette synes å være en åpenbar skjevhet ved DRG-systemet.

Hva vil statsråden gjøre i forhold til denne problemstillingen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 2 vil bli besvart senere, før spørsmål 12.

Vi går da til spørsmål 16.

S p ø r s m å l 16

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av forsvarsministeren.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:06:43]: Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål, som vil bli besvart av miljøvernministeren:

«I forbindelse med de utenlandsoperasjoner Forsvaret deltar i, foregår det kontinuerlig en risikovurdering av oppdragene. Midt i en periode med større uro i Kosovo og Irak ønsker nå Forsvaret å senke risikotilleggene i disse områdene.

Mener statsråden det nå er slik at sikkerhetssituasjonen i Kosovo, Irak og Afghanistan er av en slik karakter at en slik nedjustering er hensiktsmessig?»

Statsråd Børge Brende [11:07:15]: Myndighet til å fastsette risikotillegg er delegert til forsvarssjefen. Risikotillegget er differensiert i seks nivåer, hvor det høyeste nivå er ment for ekstreme trusselsituasjoner.

Vurdering og eventuell justering av risikotillegget skjer rutinemessig kvartalsvis. Justering av nivå er gjensstand for drøftinger mellom partene. Nivået fastsettes på grunnlag av E-tjenestens trusselvurderinger mot norsk militært personell, avdelingstype samt oppdragets art og mandat. Eventuelle reduksjoner i tillegget kan først iverksettes etter to måneder fra justeringsdato, mens en økning kan skje raskere.

Forsvarsdepartementet har full tillit til at forsvarssjefen forvalter sitt arbeidsgiveransvar ved at det fortløpende gjennomføres trusselvurderinger i kombinasjon med avdelingstype og oppdragets art. Endringene av en eller flere av faktorene kan i drøftinger medføre at risikotillegget justeres.

I henhold til tariffavtale er det rutinemessig gjennomført en vurdering av faktorene for fastsetting av tillegget. Drøftinger mellom partene har resultert i at risikotilleggene for de respektive operasjonsområdene blir justert fra det kommende kontingentskifte, og senest fra 1. juli 2004. I Afghanistan ble risikotillegget for kontingent I til «Operation Enduring Freedom» fastsatt til nivå 6, 11 000 kr. Dette var basert på at kontingenten var den første, og de foreliggende trusselvurderinger.

Tillegget har siden blitt opprettholdt. Nytt nivå for Afghanistan er fastsatt til nivå 5, 8 000 kr, fordi kombinasjonen av trusselvurderingen, avdelingstype som utplaseres, og det oppdrag de skal utføre, blir endret.

Risikotillegget for avdelingen i Irak er på nivå 6. De stabsoffisersstillingene vi har i Irak, er planlagt videreført, mens ingeniørbidraget trekkes tilbake som forutsatt. Nytt nivå for stabsoffiserene er fastsatt til nivå 5, 8 000 kr, fordi kombinasjonen av trusselvurderingen og det oppdrag de skal utføre, vil bli endret. Dette er en vurdering som forsvarssjefen har foretatt.

Risikotillegget for KFOR har ligget fast på nivå 4 siden kontingent I i 1999. Den nåværende hærstyrken i Kosovo blir avløst av et helikopterbidrag. Kombinasjo-

nen av trusselvurderingen og de transportoppdrag helikopteravdelingen skal utføre, blir endret i forhold til de oppdrag dagens hæravdeling løser på bakken. Dette medfører at det nye nivået er fastsatt til nivå 3, 4 200 kr.

Forsvarsdepartementet har, som sagt, full tillit til at forsvarssjefen ivaretar sitt arbeidsgiveransvar, og at de foreslåtte justeringer er hensiktsmessige og basert på E-tjenestens løpende trusselvurdering, avdelingens type, oppdragets art og mandat.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:10:24]: Først må jeg få takke statsråden for et godt og utfyllende svar. Det var veldig informativt for dem som ikke var klar over at slik er det, og slik fungerer det.

Det er ca. 1 000 offiserer/soldater som er ute i utenlandstjeneste. Det er klart at for dem betyr det økonomiske mye også, i tillegg til mange andre ting som gjør at man reiser ut for å gjøre denne innsatsen.

Men tilbake til dette med økonomi. Det er jo det som kanskje teller forholdsvis mye for den enkelte familie. Det er ganske mange som med uro og forundring ser på hvordan risikotillegget nå blir justert ned, i en situasjon der uroen som er i dette området, kanskje heller øker. Jeg ser bl.a. at Offisersforbundet er veldig i tvil om det er riktig å redusere dette. Vi skal ikke gå inn i den debatten her og nå, men jeg ville bare belyse det med dette spørsmålet og få opplyst om for det norske folk hvordan dette fungerer.

Statsråd Børge Brende [11:11:29]: På forsvarsminnerens vegne vil jeg takke for at representanten synes at det var et uttømmende svar. Som sagt har Forsvarsdepartementet også bestemt at det er forsvarssjefen som har arbeidsgiveransvar for offiserene og soldatene og skal fastsette risikotillegget. Det fastsettes med basis i en fagmilitær vurdering av trusselbildet.

Som jeg sa, er viktige elementer i dette Etterretningstjenestens trusselvurdering mot norsk militært personell, avdelingstype samt oppdragets art og mandat. Det som nå skjer i Irak, er at hoveddelen av kontingenten trekkes tilbake som forutsatt, og da vil man måtte foreta en helhetlig vurdering fra forsvarssjefens side knyttet til de ulike elementene og komponentene her. Så dette er ikke en politisk vurdering, men en fagmilitær vurdering i forhold til trusselbildet, og som fastsettes fagmilitært. Men man iverksetter dette først etter to måneder fra justeringsdato.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:12:45]: Jeg vil bare bemerke at jeg håper det er en fortløpende vurdering. Det er det jeg fikk svar på også, og det kan jo selvfølgelig være at noe av dette blir justert opp igjen når man ser at det er behov for det.

Statsråd Børge Brende [11:13:01]: Forsvarsdepartementet forutsetter jo at forsvarssjefen på en fagmilitær basis løpende foretar de nødvendige vurderinger av trusselbildet, basert på de tre elementene som jeg nevnte.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 3.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bendiks H. Arnesen til landbruksministeren, vil bli besvart av justisministeren på vegne av landbruksministeren.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:13:31]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Avliving av dyr på gården blir betegnet som et dyrevelferdsmessig ledd i nisjeproduksjon og verdiskaping.

Har statsråden planer om å iverksette løsninger slik at god dyrevelferd, optimal kjøttkvalitet og bærekraftig verdiskaping kan gjenspeiles i lokalsamfunnet og dermed kunne gi forbrukerne tilgang på kortreist mat alle steder i landet?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:14:02]: Avliving og slaktning for omsetning skal skje på godkjent slakteri, enten dette gjelder et ordinært slakteri eller et mindre anlegg. Ved siden av regelverk som skal sikre god hygiene under slaktning, har vi også bestemmelser som sikrer dyrevelferd på slakteriet. Det er videre fastsatt forskrifter for transport av dyr som bl.a. regulerer transporttider. Vi kommer ikke utenom at det store flertallet av dyr som slaktes her i landet, må transporteres, men også her skal dyr beskyttes og behandles best mulig.

I dag er det slakteriforskriften som regulerer slaktning av storfe, småfe og svin. Slaktning av fjørfe, oppdrettet vilt og viltlevende vilt reguleres av andre forskrifter. I tillegg er slaktning av alle dyr på slakterier regulert av «Forskrift om dyrevern i slakterier». Slaktning for omsetning, uansett om det skjer i tilknytning til gården eller ikke, må skje i lokaler som oppfyller disse kravene, og for øvrig være i samsvar med forskriftene. Slaktning av dyr på gården til bonden og hans/ hennes husstand omfattes ikke av de nevnte forskriftene.

For slakterier med såkalt begrenset kapasitet anvendes mindre strenge krav som gir mulighet for noen forenklinger.

Nye hygienebestemmelser for hele matområdet er under utvikling og vil gjelde fra januar 2006.

Et overordnet mål med de nye bestemmelsene er innenfor en fleksibel ramme å sikre et høyt nivå av mattrygghet og dyrevelferd ved transport og slaktning.

Det nye regelverket fra 2006 skal være fleksibelt og nyansert. Forenklet regelverk vil gjelde for enkelte typer produkter som kun omsettes på det lokale markedet. Landbruksdepartementet vil i særlig grad søke å tilpasse dette regelverket til norske tradisjonelle produkter, hvor det kreves særlige løsninger for produksjon, bearbeiding og distribusjon. Videre vil det søkes å imøtekomme behovene til virksomheter som driver under vanskelige geografiske forutsetninger, for, blant flere hensyn, å redusere dyras transporttider i spredtbygde deler av landet.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:15:53]: Jeg takker statsråden for svaret.

Nå har jeg merket meg at Regjeringen i forslag til revidert budsjett vil kutte i verdiskapingsprogrammet for landbruket, men jeg håper jo at verdiskapingsprogrammet blir videreført. Og skal det videreføres, må noe gjøres med slakteristrukturen og muligheten for slakting nærmest mulig bruket.

Jeg hører statsråden si at det er endringer på gang her, og det hilser jeg velkommen. Men de bør komme fort.

Jeg har også merket meg at i Østerrike finnes det 5 000 gårdsslakterier, og i Tyskland er det 9 000 gårds-slakterier. Dette er småskalaslakterier som så absolutt ville kunne tjene verdiskapingsprogrammet også her hos oss. Er vi strengere når det gjelder EU/EØS-reglene, eller er det slik at Østerrike og Tyskland bryter disse bestemmelsene?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:16:55]: Det er mange som kan hente inspirasjon og kunnskap fra andre land innen matproduksjon. Her gir representanten eksempler på det.

Som jeg har nevnt tidligere, har regelverket noen åpninger for småskalaproduksjon. Da gjelder det å kjenne til og utnytte de mulighetene som ligger der. Det er også riktig at mange EU-land gjennom årtier har hatt en sammenhengende tradisjon med småskalaproduksjon, og for forvaltningen i disse landene er ikke problemstillinger knyttet til slik produksjon noe nytt. Som jeg nå har brakt i kunnskap, synes det ikke å være så stor forskjell på kravene i regelverket. Det er vel heller slik at det er tradisjonen, kunnskapen og forståelsen for slik produksjon som er annerledes. Det kan virke som om forvaltningen i de landene det ble vist til, har vist større evne til regelverkfortolkning. Som følge av dette har myndighetene i mange av landene sett at det er nødvendig å følge opp med mye tilsyn og rettledning. Disse spørsmålene vil i tiden framover også bli fulgt opp i Mattilsynet. Det er etablert et eget prosjekt for å følge opp disse spørsmålene i Norge.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:17:54]: Jeg har et lite tilleggsspørsmål. Det er mange oppegående nisjeproducenter rundt om i landet. Blant annet har det vært jobbet med å få etablert topp moderne slaktebiler, hvor man kjører ut på gården, avliver og utvommer dyret og tar det inn til et foredlingsanlegg. Det har hittil blitt stoppet av regelverket. Vil også slike løsninger bli vurdert når nytt regelverk skal etableres?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:18:27]: Tidligere var det bare rein som ble tillatt slaktet på såkalte mobile slakterier. Forhenværende Statens næringsmiddeltilsyn godkjente i 2003 planene for et mobilt anlegg for slakting av småfe, storfe og svin. Slakting ved mobile anlegg kan være et alternativ til slakting ved store industrielle slakteanlegg og små faste installasjoner. Felles for alle disse typene slakterier er at dyrevelferden og mattryggheten skal være god. Slakting ved små anlegg vil erfaringsmessig falle dyrere ut enn slakting ved større anlegg.

Jeg tror jeg til slutt vil gjenta det jeg sa på vegne av landbruksministeren, nemlig at det nye regelverket for 2006 skal være fleksibelt og nyansert. Forenklet regelverk vil gjelde for enkelte typer produkter som kun omsettes på det lokale marked. Landbruksdepartementet vil i særlig grad søke å tilpasse dette regelverket til norske tradisjonelle produkter hvor det kreves særlige løsninger ved produksjon, bearbeiding og distribusjon.

S p ø r s m å l 4

Steinar Bastesen (Kp) [11:19:40]: Jeg har et spørsmål jeg vil stille justisministeren:

«Den siste tidens hendelser i Vesterisen aktualiserer spørsmålet om fremdriften for effektivisering av redningstjenesten.

Når foreligger Regjeringens forslag om hvilken type helikopter redningstjenesten skal satse på, og når skal Stortingets vedtak om kortere reaksjonstid for redningsaksjoner settes ut i livet?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:20:15]: I forbindelse med St.meld. nr. 44 for 2000-2001 arbeider Justisdepartementet med en rekke forbedrings- og effektiviseringstiltak for redningshelikoptertjenesten. Representanten tar opp to av hovedpunktene i dette forbedringsarbeidet.

Regjeringen vurderer om anskaffelsen skal skje ved at den eksisterende opsjonen på NH90 reforhandles, eller om det skal iverksettes en ny anskaffelsesprosess i markedet.

Den eksisterende opsjonen har ført til at Regjeringen ble innklaget til EFTAs overvåkingsorgan, ESA, i oktober 2003. Etter det jeg kjenner til, kan det forventes at ESA tar stilling til klagen innen sommeren 2004. Regjeringen har valgt inntil videre å avvente ESAs vurdering for det tas endelig stilling til anskaffelsesstrategien.

En av de viktige faktorene ved valg av anskaffelsesstrategi er leveringstidspunktet. De eksisterende helikoptrene, Sea King, nærmer seg pensjonsalder. Det vil neppe være regningssvarende og kanskje knapt teknisk mulig å holde disse gamle helikoptrene i drift i særlig mange år til. Mellom 2008 og 2010 bør de være erstattet av nytt materiell.

Dette vil jeg ha for øye i den videre behandling av saken. Uansett hvilken framgangsmåte som velges for anskaffelsen, vil det bli lagt vekt på at leveringingen av de nye helikoptrene ikke blir unødige forsinket.

Når det gjelder spørsmålet om kortere reaksjonstid, vil Sola som den første redningshelikopterbasen være i stand til å starte med tilstedevakt om knapt 14 dager, fra ca. 1. juni.

De øvrige redningshelikopterbasene skal etter hvert også over på tilstedevakt. For basene som opereres av Forsvaret, krever dette bl.a. økt bemanning og bygningsmessige tilpasninger, noe som kan ta opptil to år å få på plass. Florø, som blir en sivil redningshelikopterbase, vil ha tilstedevakt fra første dag. Nærmere framdrift for opprettelse av tilstedevakt og etablering av basen i Florø vil

jeg komme tilbake til i den ordinære budsjettbehandlingen.

Steinar Bastesen (Kp) [11:21:53]: Når det gjelder redningshelikoptre, er det tre ting som er viktig. Jeg har sagt det før, og jeg sier det gjerne igjen: Jeg er den eneste i denne salen som har vært utsatt for å måtte bli hentet av redningshelikopter.

Redningshelikoptrene må ha fart, de må ha gulvplass, og de må ha rekkevidde. Det er altså tre ting. Dette vet justisministeren om. I Vesterisen er det viktig at vi har redningshelikoptre som kan komme seg fram og tilbake. Er det tatt med i vurderingen når Justisdepartementet skal ta stilling til det?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:22:40]: Når det gjelder nye redningshelikoptre, foreligger det en enstemmig innstilling fra Helikopterfaglig Forum, som har vurdert alle de redningsfaglige forutsetningene for helikoptre.

«Havsel» lå i islandsk redningsansvarsområde da den fikk problemer, langt utenfor norsk område og langt utenfor rekkevidden som kan forventes av dagens eller framtidens norske redningshelikoptre. Det betyr at det ikke er eller blir gjort forberedelser som tilsier at dette er en type oppdrag som våre redningshelikoptre normalt skal kunne utføre. Når norske fartøyer ligger langt utenfor det området som er vårt redningsansvarsområde, må man basere seg på redningsinnsats fra andre land. Det var et slikt samarbeid i forbindelse med dette fartøyet. Selv om en er i norsk ansvarsområde, har en ikke noen garanti. Også i framtiden, selv med alle baser på tilstedevakt, vil det av og til være slik at helikoptret kan komme for sent. De helikoptre vi vil få, vil også ha en begrenset kapasitet, det er altså definert av Helikopterfaglig Forums spesifikasjoner, som er enstemmig.

Steinar Bastesen (Kp) [11:23:43]: Stortinget har vedtatt at vi skal ha tilstrekkelig beredskap. Det er ikke riktig at vi ikke har tilpasset bygningsmasse, slik justisministeren påstår. Den er ferdig. Legetjenesten er i orden, men Justisdepartementet og helikopterflygerne mangler en arbeidsavtale med Forsvaret. De har i dag altså ikke en arbeidsavtale for slik tilstrekkelig beredskap. Kan justisministeren ta et initiativ slik at arbeidsavtalen kan bli underskrevet av Forsvaret som arbeidsgiver?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:24:33]: Jeg legger til grunn det som jeg nå har sagt, at når det gjelder tilstedevakt, som jo er ganske viktig for å redusere utrykningstiden, vil den første basen, etter de opplysninger jeg har mottatt, være på plass på Sola rundt 1. juni. Dette er det gjort rede for i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder de øvrige basene, og det å gå over til tilstedevakt, opereres de av Forsvaret, og det krever bl.a. økt bemanning og bygningsmessige tilpasninger, som kan ta opptil to år å få på plass. Disse ulike spørsmålene vil jeg komme tilbake til i budsjettssammenheng. Jeg vil

selvfølgelig i en slik sammenheng sørge for at det som skal være operativt, er operativt.

S p ø r s m å l 5

Marit Nybakk (A) [11:25:20]: Mitt spørsmål var egentlig ment for forsvarsministeren, men jeg har ikke noe imot at det besvares av justisministeren. Jeg forstod av gårsdagens Brennpunkt-program at Justisdepartementet ønsker seg store deler av forsvarsbudsjettet og Forsvarets oppgaver.

Jeg stiller følgende spørsmål:

«Det finske selskapet Forum har bydd 5,37 mrd. kr for Oslo kommunes eierandel i Hafslund. Byrådet i Oslo anbefaler salg, og saken blir avgjort i bystyret 26. mai.

Hva betyr en slik avhending for forsyningssikkerheten i hovedstadsregionen, for beredskapsplaner, for Forsvaret og for samfunnssikkerhet, spesielt dersom kjøper selger deler av eller hele selskapet til interesser i flere land?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:26:11]: Jeg vil med presidentens tillatelse bruke noen få ekstra sekunder, siden representanten hadde en ikke meddelt tilleggskommentar i innledningen til sitt spørsmål.

Det er ikke slik at man styres etter media i Norge, man styres etter dokumenter framlagt i Stortinget. Det er ikke slik at Justisdepartementet ønsker seg store deler av Forsvaret. Tvert imot har vi et utmerket samarbeid med Forsvaret. Det framgår både av langtidspanen for Forsvaret og av meldingen som Stortinget nå har fått om sivil-militært samarbeid, med klare spilleregler og klare retningslinjer. Jeg følte at det var rett å si dette.

Presidenten: Det er dermed oppklart.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:26:47]: Da går jeg over til å svare på spørsmålet.

Når det gjelder temaet som representanten har tatt opp, er salget ikke lenger aktuelt. Det er avblåst både av den som har kommet med budet, og av Oslo kommune. Men det kan være grunn til å gi noen prinsipielle betraktninger.

Offentlig eierskap kan begrunnes ut fra hensynet til å ivareta økonomisk virksomhet markedet ellers ikke kan løse, f.eks. infrastrukturoppgaver, forvaltning av viktige fellesverdier, osv.

Samfunnet er i dag helt avhengig av en pålitelig kraftforsyning. Regjeringen gir derfor høy prioritet til arbeidet med å ivareta beredskapen og forsyningssikkerheten i kraftsektoren. Olje- og energidepartementet er ansvarlig for å regulere kraftforsyningsberedskapen og -sikkerheten. Dette framgår av energiloven kapittel 6. Gjennom forskrifter gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat er alle aktører i kraftforsyningen pålagt en rekke forpliktelser som skal sikre tilfredsstillende beredskap og sikkerhet. I tillegg skal Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, i samarbeid med NVE vurdere om

vedlikehold av kraftledningsanlegg og kraftledningsgater er tilfredsstillende.

Når det gjelder beredskap og forsyningssikkerhet i kraftforsyningen, er det et lovpålagt ansvar som enhver aktør må forholde seg til, uavhengig av eierskap. I lys av våre erfaringer så langt er det ikke grunn til å frykte at utenlandske eierinteresser i seg selv medfører svekket sivil eller militær beredskap. Et kraftselskap kontrollert av utenlandske interesser vil ha de samme krav til å ha nødvendig personell og kompetanse tilgjengelig til enhver tid for å møte ekstraordinære situasjoner. God beredskapspolitikk og forsyningssikkerhet innenfor kraftsektoren er derfor mål som må ivaretas uavhengig av eierskapsstrukturen. I denne sammenheng vises det for øvrig til omtale av dette i St.meld. nr. 39 for 2003-2004, Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid, som jeg viste til i sted.

Nå er det slik at problemstillingen i forhold til infrastruktur er spesielt viktig, og den går på sårbarhet. Derfor er denne problemstillingen knyttet til sikring av tilgang på samfunnskritiske varer og tjenester omtalt i den meldingen jeg viste til. Regjeringen tar sikte på å prioritere en kartlegging av de virkemidler som kan brukes, for å sikre rikets sikkerhet i forbindelse med vital infrastruktur og hvordan vitale nasjonale interesser kan ivaretas når offentlige virksomheter privatiseres.

Representanten har uavhengig av Hafslund-saken etter min mening pekt på en prinsipielt viktig problemstilling som denne statsråden og denne regjeringen vil sørge for å få gjennomgått på en skikkelig måte.

Marit Nybakk (A) [11:29:12]: Jeg er veldig glad for det første som justisministeren sa, at det er et utmerket samarbeid mellom Forsvaret og sivil beredskap i Norge, men det er et syn som tydeligvis ikke deles av nestkommanderende i Politidirektoratet.

Så er det riktig at St.meld. nr. 39, om samfunnssikkerhet, ble lagt fram sist fredag. Den gir oppmerksomhet til det som kalles samfunnets kritiske infrastruktur: kraftforsyning, telekommunikasjon og transport. Kraftforsyning i hovedstadsregionen er virkelig kritisk infrastruktur. Jeg er veldig glad for at justisministeren understreker at dette er en sak som har stor prinsipiell betydning, uavhengig av salg av Hafslund. Nå har jo Kristelig Folkeparti ombestemt seg – vi vet ikke hva de kommer til å gjøre neste gang forslaget kommer fra det nåværende byrådet. Min oppfatning av dette er at hvis Hafslund skulle bli solgt videre fra et eventuelt finsk selskap til russisk storkapital, så kan det vel hende at det kan true samfunnssikkerheten i hovedstadsregionen.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:30:30]: Noen kommentarer.

Etter min kunnskap har Politidirektoratet et utmerket samarbeid med Forsvaret. Jeg skal ikke gå inn på medieprogrammer her, for det kunne ført til interessante refleksjoner, tror jeg, som kanskje representanten og jeg ville dele også i ettertid.

Når det gjelder det prinsipielle, går jeg heller ikke inn på Hafslund-saken – den er lokal. Det er også slik at etter min kunnskap har heller ikke Venstre i Oslo vært for dette salget. Det salget vurderes lokalt. Jeg har tillit til at Oslos politikere vil finne en struktur som er framtidsrettet og fornuftig.

Men uavhengig av Hafslund-saken kan jeg gå inn på et område som jeg i hvert fall berøres av, f.eks. Svalbard. Hvis vi f.eks. skulle gått til en totalprivatisering av Store Norske, så kunne det jo tenkes at Store Norske en dag endte opp som eid av en aksjepest i Genève, som var eid av en annen aksjepest et helt annet sted, og som de facto, ved et slikt salg, ville ført til at vi mistet hele den prinsipielle kontrollen med Svalbard-samfunnet, og dermed grunnlaget i forhold til Svalbardtraktaten og våre internasjonale forpliktelser. Derfor er det slik at i bakteppet for representantens spørsmål, når vi trår noen skritt unna både Fortum og Hafslund, ligger det en problemstilling som er prinsipiell, og som jeg vil ta initiativ til å følge opp aktivt.

Marit Nybakk (A) [11:31:42]: Jeg er veldig glad for det justisministeren sier nå. For jeg tror nettopp det prinsipielle i forhold til kritisk infrastruktur og mulige utenlandske eiere er noe som man må se på på prinsipielt grunnlag. Og når jeg har konsentrert meg om kritisk infrastruktur i hovedstadsregionen, er det selvfølgelig fordi det betyr mye ikke bare for hovedstaden, men for hele landet.

Jeg vil også spørre statsråden om dagens beredskapslov dekker uforutsigbare situasjoner, der også terror mot infrastruktur og salg av vesentlige samfunnsressurser kan være en trussel mot folks daglige trygghet og sikkerhet – og igjen: jf. det han sa om Svalbard.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:32:25]: Vi har lagt til grunn at de lover vi har, skal være forpliktende. Men for å være på den helt sikre siden i en tid hvor vi stadig får nye problemstillinger og utfordringer, vil jeg som sagt sørge for at det blir en slik gjennomgang som jeg skisserte i det første svaret. Det kan være spørsmål, som i eksemplet med Svalbard, som handler om at man alltid må eie nok, for å si det på den måten. Det kan også være spørsmål som handler om at gitt at man ikke eier, hva gjør man da for å være helt sikker på at reguleringene er gode nok? Det å få dette gjennomgått er ganske vesentlig.

Utenfor denne sal har tidligere statsminister Kåre Willoch reist denne problemstillingen, og jeg møtte selv problemstillingen da jeg var i USA rett etter 2001. Det er som en oppfølging av sårbarhetsmeldingen, men også som en oppfølging av den stortingsmeldingen representanten nå mottar i den fagkomiteen hun sitter i, at jeg valgte å gi det prinsipielle signal at jeg vil se på infrastrukturspørsmålene. Jeg vil ikke i utgangspunktet ha et bestemt syn på eiendomsforhold, men jeg vil se med et åpent sinn på infrastrukturspørsmålene. For vi har plikt til å ta sårbarhet på alvor.

Så har jeg selvfølgelig dyp forståelse for at representanten er Oslo-patriot og følger opp saker som vedrører byens vel.

S p ø r s m å l 6

Lena Jensen (SV) [11:33:52]: Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«To offentlige nedsatte kommisjoner har lagt frem utredning om forliset av «Utvik Senior» og kommet til to ulike konklusjoner. Saken har versert i 26 år og har vært en stor belastning for familie, pårørende og lokalsamfunnet. Det er nødvendig at statsråden griper inn i saken, og at det iverksettes gransking av offentlige myndigheters håndtering av saken.

På hvilken måte vil statsråden følge opp «Utvik Senior»-saken, og når vil et punktum i saken kunne bli satt?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:34:22]: Undersøkelseskommissjonen, som ble oppnevnt i 2002 etter funn av fartøyets hovedmotor, avgav sin rapport 20. april i år. Kommisjonen har nedlagt et betydelig og omfattende arbeid, som har resultert i en grundig rapport.

Oppfølgingen av rapporten er et arbeid jeg prioriterer høyt, særlig av hensyn til de pårørende. Men da dette også vil kunne bli omfattende og tidkrevende, ber jeg om forståelse for at det kan ta noe tid før dette arbeidet kan være ferdigstilt. I revidert nasjonalbudsjett er det gitt en foreløpig orientering om arbeidet med oppfølgingen av rapporten fra undersøkelseskommissjonen.

Kommisjonen opplyste da den avleverte sin rapport, at den ennå ikke hadde mottatt svar fra flere utenlandske myndigheter om de skulle være kjent med fartøy som kunne ha befunnet seg i området på forlistidspunktet. Justisdepartementet har spesielt bedt Utenriksdepartementet om å forhøre seg med de angjeldende landsmyndigheter om sakens stilling. Dersom det framkommer nye opplysninger som følge av dette, vil disse bli forelagt kommisjonen.

Jeg vil uansett gå igjennom den avgitte rapporten og dens konklusjoner. Jeg vil også sørge for at myndighetenes samlede håndtering av saken blir gjennomgått, og, som en del av det, også se på spørsmålet om eventuelle erstatninger, slik at det vil bli vurdert i en slik helhet. Deretter vil jeg komme tilbake til Stortinget.

Jeg vil tilføye at jeg vil gjøre dette så raskt som det er forsvarlig og mulig. Det er jo en sak som har versert siden 1978. Jeg forstår at de som har hatt dette tett innpå livet, føler dette som en stor belastning. Men når det først er kommet dit at vi etter 2002 fikk denne grundige rapporten, skal jeg også sørge for at det som er nødvendig, blir gjort på en skikkelig måte. Det legger jeg til grunn at jeg vil gjøre. Og når det gjelder framdrift, er det et arbeid jeg vil følge nøye, slik at det ikke skal være noen – la meg si det slik – unødige forsinkelser av saken, utover det som er berørt av de saklige forhold som jeg nå har nevnt i mitt svar til representanten.

Lena Jensen (SV) [11:36:08]: Jeg vil først og fremst takke for svaret, og takke for at justisministeren er såpass engasjert i saken.

Det var slik at da revidert budsjett ble lagt fram, var det stor skuffelse blant familie, pårørende og andre som var opptatt av forliset av «Utvik Senior». En hadde håpet på at statsråden ville komme med mer konkrete løfter, lovnader når det gjelder hvordan han ønsker å håndtere saken framover, og at man tar et politisk ansvar i saken.

Som statsråden sa, har denne saken versert i 26 år, og det har vært en belastning for både pårørende og andre som har jobbet med, og drevet fram, saken – og de har drevet fram saken «på egen kjøll». De har ventet på svar på sine utallige spørsmål. Statsråden sier han vil prioritere saken og komme tilbake så raskt som mulig. Men jeg ønsker at statsråden kan si noe mer konkret i forhold til tidsaspektet i denne saken, og si noe om det politiske ansvaret statsråden vil ta i saken.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:37:12]: Jeg har tatt et politisk ansvar, og det er allerede gjort i revidert nasjonalbudsjett. Der står det noe som ikke har vært uttalt tidligere, men det stod på trykk den 11. mai:

«Videre vil man vurdere myndighetenes samlede håndtering av saken.»

Det vil med andre ord si at Justisdepartementet tar ansvar for å sørge for at det blir gjort. Man vil i den forbindelse naturligvis se på spørsmålet om eventuelle erstatninger, fordi det vil henge sammen med helhetsvurderingen.

Jeg kan forstå at mennesker som har ventet siden 1978, forventer raske resultater. Men jeg mottok rapporten den 20. april – jeg tror det var da – og det var tre uker før revidert budsjett ble framlagt. Det finnes ingenting innenfor noen form for forsvarlig norsk saksbehandling som tilsier at dette ville ha vært mulig i løpet av den tiden. Det jeg har kvittert ut her, er for det første det jeg tror de pårørende ville vite, at skipet var på rett sted. De skulle ikke leve med den forestilling at man feilnavigerte. Dernest tar jeg ansvaret for å gå igjennom den samlede håndtering og i den sammenheng å vurdere erstatningsspørsmål. Da har jeg tatt et ansvar, og jeg vil gjøre dette så raskt som jeg kan.

Lena Jensen (SV) [11:38:19]: Som statsråden sier, har det vært satt ned to offentlige granskingskommisjoner, og disse har kommet til to ulike konklusjoner på «Utvik Senior»-forliset. Men det mangler fortsatt mange svar i saken.

Jeg vil utfordre statsråden og lurer på om han mener at det er på tide å sette ned en offentlig granskingskomisjon når det gjelder norske myndigheters håndtering av denne saken.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:38:52]: Det jeg har sagt her, er at jeg tar ansvar og sørger for at saken blir gjennomgått. Når saken blir framlagt for Stortinget, vil Stortinget fritt kunne vurdere om man synes dette er godt nok eller ikke. Men det sier seg selv at når vi skal gå

(Statsråd Dørum)

igjennom myndighetenes samlede håndtering, skal vi gjøre det.

Når det gjelder saken, er den heller ikke avsluttet fra kommisjonens side, fordi man har manglet svar fra en rekke land. Men kommisjonen valgte å gi de svar man hadde, bl.a. fordi man var sikker på hva som var årsaken til forliset – selv om man ikke kunne peke ut hvem. Da er det min plikt å purre på denne informasjonen så langt som det er mulig, det er min plikt å vurdere rapporten, og det er min plikt å se på den samlede håndteringen. Dette tar jeg selvfølgelig et politisk ansvar for, og Stortinget vil få saken.

S p ø r s m å l 7

Fra representanten Steinar Bastesen til kultur- og kirkeministeren:

«Det er framkommet mange forslag til hvordan man kan gjøre seg bruk av kirkebyggene. Det har vært vist til at mange av kirkebyggene har påtrengende behov for vedlikehold og oppussing, noe det ikke finnes økonomi for i kommunene. Det har også kommet forslag om å gjøre om kirkene til hotell og moskeer.

Hvordan ser statsråden på forslagene om å omgjøre kirkebyggene til bruk for kremmere og konkurrerende religioner?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 8

Bjørn Jacobsen (SV) [11:39:45]: Eg tillèt meg å stille eit spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ifølgje Romsdals Budstikke har så godt som alle berørte grunneigarar på strekinga Toven–Gussiås i Nesset kommune klaga på trasévalet for ei kraftline som ein planlegg å leggje nær bebyggelsen. Fylkesmannen har sett foten ned for ein trasé til fjells, då det vil berøre verneområde. Eit tredje alternativ er å leggje kabel. Jord- eller sjøkabel vil løyse dei alvorlege konsekvensane av dei to første alternativa.

Kor mykje vil det koste, og kan statsråden tenkje seg å gå inn for eit slikt løysingsorientert alternativ?»

Statsråd Einar Steensnæs [11:40:29]: Innledningsvis vil jeg minne representanten Jacobsen om mine svar på skriftlig spørsmål nr. 505 og nr. 607 for 2002-2003 og skriftlig spørsmål nr. 214 for 2003-2004, hvor jeg allerede har svart på en rekke spørsmål fra representanten om denne saken og andre nettinvesteringer i Møre og Romsdal. Disse svarene gjør bl.a. rede for hvilke overordnede retningslinjer som ligger til grunn for forvaltningens vurderinger av miljøspørsmål i kraftledningssaker.

Så til den aktuelle saken. NVE gav den 30. mars 2004 Statnett SF anleggskonseksjon etter energiloven og ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven for å bygge og drive tre kraftledningsanlegg i Møre og Romsdal. Det

første anlegget er en 420 kV kraftledning fra Viklandet transformatorstasjon i Sunndal kommune til Istad i Molde kommune, der ledningen kobles sammen med 420 kV kraftledning Istad–Nyhamna. Sistnevnte kraftlednings-sak utgjør sammen med 420 kV kraftledning Ørskog–Nyhamna en del av forsyningsløsningen til landanlegget for Ormen Lange og vil sammen med Viklandet–Istad danne en 420 kV ringforbindelse i hele fylket.

NVEs vedtak kan klages inn for Olje- og energidepartementet. Departementet har ennå ikke mottatt klagesaken fra NVE. Jeg er kjent med at det foreligger en rekke klager i den aktuelle saken, noe representanten Jacobsen også nevner. I tråd med forvaltningslovens klageregler skal NVE først vurdere om direktoratet vil endre sitt eget vedtak. Dersom NVE fastholder sitt vedtak, vil saken bli oversendt departementet til klagebehandling.

Siden saken for tiden ligger til behandling i NVE, ber jeg om forståelse for at jeg ikke kan foregripe verken NVEs behandling av klagen eller departementets eventuelle behandling av en klagesak ved å gå nærmere inn på de forhold som representanten Jacobsen her tar opp.

Dersom dette blir en klagesak for departementet, kan jeg imidlertid love at saken vil bli gjenstand for en grundig og forsvarlig behandling. Departementet skal i så fall avholde møter med berørte kommuner, fylkesmannen, fylkeskommunen, grunneiere, tiltakshaver og andre berørte interesser og gjennomføre grundige befaringer. I slike saker foretar departementet alltid en fullstendig gjennomgang av alle sider av saken før det treffes endelige vedtak. Behovet for ytterligere utredninger av ulike alternativer kan jeg også love at departementet skal vurdere i den sammenheng.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:43:20]: Eg takkar for svaret.

Grunnen til at eg har spurt mange gonger, skal statsråden vite er at eg ikkje har fått gode nok svar – synest eg sjølv. Eg hadde forventa at statsråden sjølv skulle meine noko og leggje nokre politiske føringar, sjølv om sakene er til ankebehandling.

Eg har også prøvd å få svar frå miljøvernminister Brende på spørsmål om den traseen som eventuelt skal leggjast i fjellet. Det har eg ikkje fått. Han har nekta å svare på dette og har sendt det over til olje- og energiministeren.

Det som gjer at eg vil ta opp dette igjen og igjen, er dei nye undersøkingane der strålefare kjem fram. I ei doktorgradavhandling blir det dokumentert at det er ein samanheng mellom brystkreft og det å bu i nærleiken av ei kraftlinje. Vi veit at i gamle trasear er folk redde og får frykt når dei høyrer desse nye utsegnene. Då vil eg spørje: Kan statsråden verkeleg tenkje seg slike nye område med frykt – langs den enorme kraftleidninga som skal byggjast i Nesset kommune?

Statsråd Einar Steensnæs [11:44:23]: Jeg vil først av alt understreke at Regjeringen selvfølgelig vil svare på alle de spørsmål som kommer fra Stortinget. Og når miljøvernministeren henviser til olje- og energiminister-

ren, er det ganske enkelt fordi det å svare på slike spørsmål hører inn under mitt konstitusjonelle ansvar. Det er grunnen. Jeg vil videre be om forståelse for at jeg vil svare så langt det går an, men også be om respekt for at når en sak er klaget inn for departementet, kan jeg ikke bedrive forhåndsprosedyre i Stortinget før alle sider ved saken er utredet.

Jeg er kjent med at det finnes en forskningsrapport som indikerer at elektromagnetisk stråling fra høyspentledninger kan være forbundet med helseskader. Men jeg er også kjent med at forskere og representanter for myndighetene har understreket at det trengs ytterligere forskning og dokumentasjon for å kunne fastslå at denne elektromagnetiske strålingen faktisk innebærer fare for helseskader. Jeg går derfor ut fra at det trengs ytterligere forskning og dokumentasjon for å kunne fastslå dette.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:45:27]: Eg takkar igjen for svaret.

Vi skal vere klar over at vi her snakkar om ei linje, som er i samanheng med noregshistorias største industrielle utbygging, til 66 milliardar kr. No har det for så vidt blitt ro rundt denne utbygginga. Derfor synest eg at det er veldig viktig å få til ei miljømessig god ordning for dei tilførselslinjene som skal ut dit. Vi veit at vi kryssar Romsdalsfjorden frå Vestnes og frå Sunnmøre lenger ut, så det vil vere fullt mogleg å leggje ei leidning frå Eresfjord og ut også reint teknisk sett.

Så er spørsmålet: Kva vil dette koste? Eg trur at om kabelen blir laga i Noreg, vil det vere med på å skape ein offensiv motkonjunkturpolitikk. I tillegg vil ein oppnå gode miljøresultat med dette. Vi veit at nede i dei tettbygde områda kjem det i konflikt med bebuarane, med næringsdrift og gardsdrift. Oppe i fjellet vil det komme i ein klar konflikt med naturvernområdet som allereie ligg der, og som er grunnfesta. Vi må derfor finne ei løysing her. Anten må ein kable i jord nær dei tettbygde områda, eller så må ein eventuelt kable i jord oppe i fjellet.

Men så er det store spørsmålet: Kan vi ta oss råd til å leggje ein sjøkabel, som vil løyse alle problema? Ser statsråden at det i det heile er mogeligheiter i framtida for ei så god og framtidretta investering som ein slik sjøkabel vil vere?

Statsråd Einar Steensnæs [11:46:48]: Jeg har allerede lovet representanten at jeg skal se på alle alternativer, også dem han her nevner. Men jeg vil ikke undersøke at det å legge en slik kraftledning i kabel i jord og i fjell er en betydelig merkostnad. Vi må se på om det finnes en god nok begrunnelse for en slik kabling, og vi må ta én ting av gangen.

Det er klart at det også for norsk industri er en interessant oppgave å lage kabler. Det håper jeg at vi skal kunne bidra med i forbindelse med ulike prosjekter. Men først må det avgjøres om det finnes vesentlige innvendinger mot det trasévalg som NVE har valgt. Først må vi avvente NVEs egen vurdering, og så vil saken eventuelt bli behandlet av departementet.

S p ø r s m å l 9

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [11:48:05]: Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«NVE har gitt pålegg som innebærer at Mo Industripark/Fundia må gjøre en stor investering i et eget anlegg for å redusere flimmer i kraftnettet innen 1. januar 2005, og uten annen nytte.

Mener statsråden at dette er framtidretta energi- og næringspolitikk, når en alternativ investering i forvarmingsteknologi ved Fundias stålverk vil gjøre samme nytten for flimmer og samtidig redusere kraftforbruket i Fundias stålverk med 20 pst. og bidra til reduserte utslipp av kvikksølv gjennom sammenkobling med ny renseteknologi?»

Statsråd Einar Steensnæs [11:48:45]: Flimmerproblemet i Helgelandsområdet oppstod da smelteovnen til Fundia Armeringsstål AS kom i drift i 1986. Flimmer innebærer at lysstyrken varierer på grunn av fluktuerende spenning i nettet, og kan medføre dårligere spenningskvalitet og økt slitasje på enkeltkomponenter i kraftsystemet. Årsaken til denne forurensingen av nettet er inn- og utkoblinger av smelteovner med varierende belastninger. Flimmer forplanter seg gjennom nettet til nettkunder i omkringliggende områder.

NVE påla i 1999 Mo Industripark å installere anlegg eller treffe andre tiltak som på permanent basis reduserer flimmer som følge av smelteovnen til Fundia Armeringsstål AS til et akseptabelt nivå. NVEs vedtak ble påklaget av Mo Industripark. Departementet stadfestet NVEs vedtak.

Mot slutten av 2000 tok Mo Industripark initiativ til uttesting av en ny driftskobling i Helgelandsområdet. Statnett SF iverksatte den nye driftskoblingen som en prøvedrift for å forsøke å redusere utbredelsen av flimmer. NVE kom i 2001 til at den nye driftskoblingen ikke tilfredsstilte de krav NVE tidligere hadde fastsatt, og forutsatte at Mo Industripark skulle gjennomføre tiltak i henhold til vedtaket av 1999 for permanent demping av flimmer. Også dette vedtaket ble påklaget av Mo Industripark. Departementet stadfestet NVEs vedtak den 10. mars i år og gav Mo Industripark frist til 1. januar 2005 med å gjennomføre tiltak for permanent demping av flimmer.

Jeg vil understreke at det er Mo Industripark som har ansvaret for å ordne opp i flimmerproblemene i Mo i Rana, enten ved å installere anlegg eller treffe andre tiltak som på permanent basis reduserer flimmer til et akseptabelt nivå. Jeg håper at representanten Vaggen Malvik er enig i prinsippet om at den som driver virksomhet som er egnet til å påføre andre problemer og belastninger utover det som normalt må forventes og aksepteres, selv er den som må iverksette og bekoste de tiltak som er nødvendige for å redusere skader eller ulemper til et akseptabelt nivå.

Representanten Vaggen Malvik hevder at en alternativ investering i forvarmingsteknologi ved Fundias stålverk vil gjøre samme nytten for flimmer. Det gjenstår å se. Jeg er kjent med at Fundia Armeringsstål i forbindelse

se med arbeidet med å finne fram til en rensemetode for kvikksølv har vurdert forvarming av stålskrap. Fra andre stålverk som har gjennomført dette, vet man at flimmergeproblemet fra en stålovn kan reduseres med opptil 40 pst. i forhold til produksjon på kaldt skrap. Som svar på spørsmål fra NVE om forvarming opplyste Fundia Armeringsstål i 2002 at forvarming av skrap vil være et avgjørende prosjekt for å gjennomføre energisparetiltak og vil også ha en positiv virkning på flere områder, bl.a. flimmerge.

Mitt manus inneholder to avsnitt til. Jeg vet ikke om presidenten tillater at jeg fullfører svaret, ellers kan jeg flette resten inn i senere svar.

Presidenten: Det er kanskje en mer anbefalelsesverdige metode.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [11:52:07]: Et flimmergeanlegg vil koste ca. 40 mill. kr. Det er neppe mulig å få det på plass innen fristen, 1. januar 2005, og det har ikke noen annen nytte enn å redusere flimmerge. Fundia er ferdig med å utrede et anlegg for forvarming av skrapjernet. Det vil redusere flimmerge. I tillegg vil det redusere kraftforbruket med 60 GWh, altså 20 pst., det vil redusere miljøutslippene, bl.a. kvikksølv, det vil øke sikkerheten for de ansatte i stålverket, og prosjektet er også ferdig utviklet.

Vil statsråden ta initiativ til å utsette fristen for å iverksette tiltak mot flimmerge, slik at en mer framtidig teknologi kan bli tatt i bruk for å løse dette problemet?

Statsråd Einar Steensnæs [11:52:49]: Da er det faktisk veldig naturlig at jeg fortsetter, for dette har direkte med dette prosjektet å gjøre.

Jeg er kjent med at det arbeides med et slikt prosjekt om en mulig realisering i løpet av 2004. Jeg vil gjerne påpeke at ingen har kunnet gi garantier til NVE for når denne forvarmingen vil bli realisert, og at det vil medføre at flimmergenivået inntil videre vil komme under det som er NVEs krav. Dersom forvarming kan løse flimmergeproblemet innen fristen som er gitt, har NVE opplyst at direktoratet ikke har noen motforestillinger mot at en slik løsning velges. Det er altså opp til Fundia Armeringsstål AS å vise at dette lar seg gjennomføre.

En framtidig energi- og næringspolitikk må også legge til rette for skikkelig spenningskvalitet til alle kunder i et forsyningsområde. Det er altså opp til Mo Industripark som konsesjonær å finne en løsning på flimmergeproblemet som også ivaretar hensynet til leveringskvaliteten for alle strømkundene i Helgeland og Salten.

Jeg vil også minne representanten om at det nå er gått veldig lang tid siden NVE gav sitt pålegg til Mo Industripark, det var faktisk allerede i 1999.

Kari Lise Holmberg hadde her overtatt presidentplassen.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [11:54:05]: Fundia er Nord-Norges nest største bedrift og Norges største gjen-

vinningsbedrift. De har i tillegg til pålegget om å forbedre flimmergeproblematikken også et pålegg om å rense kvikksølv. Og de har utviklet en helt ny teknologi, som foreløpig ikke er prøvd i stor skala.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er statsråden slik å forstå at dersom Fundia kan dokumentere at de vil kunne redusere flimmergeproblematikken gjennom forvarmingsteknologien innen 1. januar 2005 – jeg antar at også statsråden skjønner at det er vanskelig å ha bygd et fullskala anlegg innen den fristen som er satt av departementet – vil statsråden akseptere en slik dokumentasjon som god nok til at man utsetter fristen om at tiltak skal være gjennomført innen 1. januar 2005?

Statsråd Einar Steensnæs [11:55:01]: Jeg sa i mitt tidligere svar at dersom Mo Industripark kan gjennomføre tiltak som er annerledes enn dem som hittil har vært aktuelle, og at det kan dokumenteres at dette vil løse flimmergeproblemet, har ikke NVE noen innsigelser til at det skjer. Men jeg synes det er viktig at en nå gjennomfører disse tiltakene.

Jeg går også ut fra at representanten Ingvild Vaggen Malvik er enig med meg i at det er forurenser som skal betale, og at vi ikke skal belaste unødige andre bedrifter og andre strømkunder i dette området, når det er gått så lang tid og ulike løsninger har blitt prøvd uten at en har lyktes, og at det nå har gått så lang tid at det med rimelighet må kunne settes en grense for hvor lang tid det skal gå før tilfredsstillende vedtak settes i verk.

S p ø r s m å l 1 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ulf Erik Knudsen til barne- og familieministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av barne- og familieministeren.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [11:56:15]: Jeg tillater meg å stille statsråden følgende spørsmål:

«Vi har fra departementets side, og fra statsråden selv, hørt at fra 2001 og frem til i dag har barnehageutgiftene økt fra 4,5 til 10,8 mrd. kr, dvs. mer enn doblet på 3 år. Samtidig hører vi om offentlige og private barnehager som hevder at de ikke får nok midler til å følge opp Stortingets vedtak om makspris.

Kan statsråden redegjøre for hvordan de nesten 6 mrd. kr nye og friske midler har blitt brukt?»

Statsråd Einar Steensnæs [11:56:58]: Jeg tillater meg å gi følgende svar på vegne av barne- og familieministeren:

Fra 2000 – og ikke fra 2001, slik det står i spørsmålet – og fram til i dag er det lagt inn betydelige økte statlige midler i barnehagesektoren. Statstilskuddene er økt med om lag 90 pst. i de private barnehagene og om lag 70 pst. i de kommunale. Størstedelen av den økte ressursinnsatsen er gitt som økt statstilskudd til driften av barnehagene. I tillegg er det i samme periode blitt etablert nye barnehageplasser til nær 17 000 barn.

Den største økningen i statstilskuddet kom høsten 2003, da tilskuddssatsene økte med 33 pst. i private barnehager og 19 pst. i kommunale barnehager. I kroner og øre betydde denne økningen en reell vekst i statstilskuddet på 1,8 milliarder kr på årsbasis. Økningen ble gitt med den klare intensjonen at midlene skulle brukes til å redusere foreldrebetalingen. Dette var fra statens side hovedfinansieringen av maksimalpris. Beregninger viste at økningen la til rette for at barnehageeiere allerede da kunne tilby foreldre en gjennomsnittlig foreldrebetaling på 2 500 kr i måneden for en heltidsplass. Undersøkelser som er gjennomført, viser at foreldrebetalingen har gått betydelig ned. Den seneste foreldrebetalingsundersøkelsen fra SSB viser at gjennomsnittlig foreldrebetaling for en heltidsplass i januar 2004 var i underkant av 2 750 kr for en familie med husholdningsinntekt på 375 000 kr. SSBs undersøkelse viser også at de private barnehagene var godt på vei – gjennomsnittsbetalingen var 2 850 kr for en heltidsplass. De økte midlene fra staten har dermed i hovedsak blitt brukt i henhold til intensjonene.

I 2004 har staten lagt inn ytterligere 485 mill. kr som skjønnsmidler til kommunene. Dette ekstra påfyllet av statlige midler i tillegg til fjorårets økning vil ut fra de beregninger som er gjort, sette alle kommuner i stand til å sikre maksimalpris i alle barnehager, slik forskriften krever. Økonomisk har dermed staten gjort sin del av jobben. Den nevnte foreldrebetalingsundersøkelsen viser også at de fleste barnehagene allerede før 1. mai var godt i nærheten av maksimalpris.

Den usikkerheten som er signalisert fra kommuner og barnehageeiere, kan i hovedsak skyldes to ting. For det første: Barnehageforliket forutsetter at kommunene skal opprettholde sin ressursinnsats på dagens nivå, dvs. at økte statlige midler ikke skal kunne brukes til å redusere bruken av frie midler på barnehager. De statlige midlene er tildelt med dette som en klar forutsetning. De kommuner som ikke har fulgt opp, mener seg nå å være underfinansiert. Disse kommunene må imidlertid uansett legge inn de midler som er nødvendige, hvis de har redusert sin egeninnsats. Staten kan ikke finansiere maksimalpris to ganger. Det andre forholdet som har skapt usikkerhet, er hvorvidt private barnehager får dekket det inntektstapet som maksimalpris for mange betyr. Dette er kommunens ansvar gjennom forskriften om likeverdig behandling.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [12:00:15]: Jeg takker for svaret, som jeg oppfatter som ikke helt betryggende. Som statsråden påpekte, har vi kommuner som hevder at reformen ikke er fullfinansiert. Det er også en rekke private barnehager som mener at de ikke har fått de pengene de skal ha fra kommunene. Noen av dem har inngått avtaler med foreldrene om å opprettholde prisen de har pr. i dag, noen sier de må stenge i sommermånedene, og atter andre har truet med å avvikle. Det må altså være propper i systemet som sørger for at pengene ikke kommer fram dit de skal. Det er selvfølgelig mulig å skylde på kommunene, men jeg frykter at det også kan være andre ting som ligger til grunn for dette. I den ytterste konsekvens

kan det føre til at private barnehager går konkurs dersom de ikke får de pengene de skal.

Statsråd Einar Steensnæs [12:01:15]: Som jeg sa i mitt første svar, har staten gjort sin del av jobben. Det er til sammen lagt inn betydelig økte midler for å kunne møte forutsetningen om maksimalpris. Men det er altså en del usikkerhetsfaktorer, og jeg pekte på to av dem. På grunn av tidsfaktoren i gjennomføringen av forliket har mange kommuner ennå ikke kommet i mål med beregningen av hvor mye de private barnehagene eventuelt har krav på i kommunalt tilskudd. Jeg kan derfor ha en viss forståelse for at enkelte private barnehager kvier seg for å sette ned prisen inntil de vet helt konkret hva kommunen legger inn av midler. I slike situasjoner må kommunen i samarbeid med de private eierne finne en hensiktsmessig løsning i en overgangsfase. Det viktigste er at foreldrene ikke taper, men er sikret en betaling innenfor en makspris fra mai måned.

Barne- og familiedepartementet vil følge nøye med på hvordan forskriften om maksimalpris nå følges opp i kommunene. Forskriften blir også grundig evaluert, og allerede nå er det i gang en undersøkelse som vil gi en første oversikt over hvordan kommuner og private barnehager har tilpasset seg sitt betalingssystem.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [12:02:31]: Det er godt å høre at man vil følge opp dette på en ordentlig måte. Det virker som om man i mange kommuner har store problemer i forhold til dette med å beregne seg fram til hva de private barnehagene skal ha. I den sammenheng vil jeg også etterlyse hva man gjør i departementet for å assistere kommunene i denne sammenheng. Har man satt på nok personellressurser i departementet til å assistere kommunene? Det kan fortone seg som om man der ikke har de ressursene og den informasjon som skal til for å bistå kommunene i det arbeidet som nå gjøres.

Statsråd Einar Steensnæs [12:03:17]: Siden jeg ikke er konstituert ansvarlig statsråd, skal jeg nå være litt forsiktig med å analysere årsaker. Jeg tillater meg likevel å antyde at årsaken til at vi ikke har fått en tilfredsstillende situasjon, og til at en del barnehager fremdeles har en pris som er over den som var forventet ifølge maksimalprissatsingen, i stor grad skyldes mangel på oppfølging når det gjelder å sette ned prisene ifølge den ressurstilførsel som kommunene faktisk har fått.

Jeg viste til de betydelige midler som staten har satt av med Stortingets tilslutning. Nå er det opp til kommunene å gjennomføre tiltaket. Det vil ikke være akseptabelt at det som er øremerket og tiltenkt barnehagene, f.eks., går til andre kommunale formål, uansett hvor formålstjenlige og aktverdige disse måtte være. Det er viktig at foreldrene nå ikke blir skadelidende ved at kommunene nøler med å gjennomføre det som har vært en klar sentral forutsetning.

S p ø r s m å l 1 1

Karita Bekkemellem Orheim (A) [12:04:37]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Regjeringen foreslår i St.meld. nr. 30 (2003-2004) å fjerne obligatorisk sidemålsksamen i ungdomsskolen. Sidemålet er for 9 av 10 elever nynorsk. Det varslede forslaget vil derfor få konsekvenser for målformen sin stilling i Norge. En sidestilling av de to målformene har stått sentralt i norsk språkpolitikk de seneste tiårene.

Hvilken stilling ønsker statsråden at nynorsken skal ha i Norge de neste årene, og hvilken plass skal nynorsk ha i den norske skolen?»

Statsråd Kristin Clemet [12:05:11]: Nynorsk og bokmål er to likestilte målformer i Norge, og St. meld. nr. 30 foreslår ingen endringer i dette. Norge har, og vil fortsatt ha, to offisielle skriftspråk, og elevene kan selv velge om de vil ha nynorsk eller bokmål som hovedmål. Det skal dessuten, etter Regjeringens forslag, fortsatt gis opplæring i skriftlig sidemål.

Samtidig foreslår Regjeringen en rekke tiltak for å styrke norskfaget generelt, for å bedre lese- og skriveopplæringen og for å styrke nynorsken, både som hovedmål og sidemål. Mange tiltak gjennomføres allerede, og en del nye tiltak er presentert i meldingen.

Forslagene må ses i lys av de utfordringer norskfaget i dag står overfor, og la meg nevne to:

1. En stor andel elever tilegner seg ikke tilstrekkelige grunnleggende lese- og skriveferdigheter i løpet av ti års obligatorisk skolegang. 17–18 pst. av de elevene som går ut av grunnskolen, leser så dårlig at de vil kunne få store problemer med videre utdanning og arbeid. Lese- og skriveferdighetene er svakest blant dem som har nynorsk som hovedmål.
2. Også dagens sidemålsopplæring er problematisk, spesielt for elever som har nynorsk som sidemål. De oppnår svakere resultater enn i hovedmålet, og mange elever har svært negative holdninger til nynorsk.

På denne bakgrunn mener jeg at det er aller viktigst at alle elever lærer seg å lese og skrive godt norsk, dvs. at det er viktigst å styrke hovedmålet, enten det er nynorsk eller bokmål. Både elever som velger nynorsk som hovedmål, og elever som velger bokmål, skal få en opplæring som setter dem i stand til å bruke det norske språket skriftlig og muntlig.

Siden nynorsk som hovedmål brukes av langt færre enn dem som bruker bokmål som hovedmål, er det i tillegg nødvendig å sette inn særskilte tiltak for å styrke nynorsken. Jeg viser bl.a. til at vi har foreslått å opprette et eget kompetansesenter for nynorsk i opplæringen. Det er allerede gjort svært gode erfaringer med tilsvarende kompetansesentre, som f. eks. sentrene for matematikk og naturfag. Et eget senter for lesing blir også formelt opprettet i nær fremtid. Det nye senteret for nynorsk i opplæringen skal bidra til å styrke nynorsken både som hovedmål og som sidemål, være en drivkraft og stimulan til pedagogisk nytenking og bistå skoler og skole-

iere til utvikling på området. Nynorsken er ikke tjent med at holdningene blant elevene er så negative, eller at opplæringen er for dårlig. Målet med forslagene er derfor å styrke både motivasjonen for, holdningene til og opplæringen i nynorsk.

At det eventuelt gjøres endringer i eksamensordningen i et fag, medfører ikke at krav og forventninger til elevenes kompetanse svekkes. De fleste fag har ingen obligatorisk eksamen i vår skole, og det foreslås generelt færre eksamener i meldingen. Dette må bl.a. ses i lys av at det vokser frem andre evalueringsformer, herunder bl.a. de nasjonale prøvene og forsøk med mappevurdering, som gir et bedre grunnlag for å tilpasse undervisningen til den enkelte elev og sette inn nødvendige tiltak underveis i opplæringen.

Karita Bekkemellem Orheim (A) [12:07:51]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er ingen tvil om at etter framleggelsen av stortingsmeldingen har det kommet mange reaksjoner fra hele landet, som har gått i begge retninger. Noen har vært positive, mens andre har vært negative. Utgangspunktet for en del av reaksjonene har vært at en frykter at dette faget vil få en redusert status, og at hele kulturdelen av faget vil komme til å bli mye mindre enn hva den har vært fram til nå.

Jeg føler at det svaret som statsråden gir, er veldig klart. Hun slår veldig klart fast at nynorsk skal ha sin rettmessige plass i det norske samfunnet, og da nytter det på et vis ikke å begynne med en type nedbygging nå ved å fjerne eksamen. Dette bryter også med det vi har hørt i mange andre sammenhenger, at hvis det er slik at kompetansen er for dårlig, og at vi ikke greier å prestere godt nok, blir det feil å fjerne alle former for prøver. Eksamen har i hvert fall så langt vært en god indikasjon, noe jeg har følt Høyre har vært veldig opptatt av tidligere. Men jeg tolker statsrådens svar dit hen at hun ønsker at nynorsken skal ha sin rettmessige plass, og at dette ikke vil bety en nedbygging på sikt.

Statsråd Kristin Clemet [12:09:09]: Nynorsk er ikke et fag, det er en del av norskfaget. Dessuten er det i og for seg ikke nynorsken som er en del av norskfaget, men norskfaget som inneholder hovedmål og sidemål. Bokmål og nynorsk er like viktig, men etter min oppfatning er det viktigere at en tilegner seg tilstrekkelige ferdigheter i sitt hovedmål enn i sitt sidemål. Derfor tror jeg det aller viktigste man kan gjøre for nynorsken, er å sørge for at de som har det som hovedmål, virkelig bruker det og er glad i det, og at det også i fremtiden vil skrives banebrytende litteratur på nynorsk.

Grunnene til at vi har foreslått disse tingene, er at det er veldig klart at opplæringen er for dårlig, veldig klart at motivasjonen er for svak. Da må man foreta seg noe. Det vi har gjort, er på den ene side å sette inn tiltak som vi tror kan styrke opplæringen og gjøre den bedre, og på den annen side fjerne det som kanskje oppfattes som demotiverende elementer i opplæringen. Det legger jeg

ikke skjul på: Det gjelder primært de som har nynorsk som sidemål.

Når det gjelder eksamen, som representanten her sier, må den ses i sammenheng med de øvrige forslag i meldingen. Det er en generell tendens i den meldingen at vi reduserer noe på eksamensomfanget, fordi det har vokst frem andre evalueringsformer som er bedre, herunder bl.a. evalueringer underveis, som gjør at man kan sette inn tiltak i tide.

Karita Bekkemellem Orheim (A) [12:10:25]: Jeg vil igjen takke statsråden for svaret.

Det som sies veldig klart i meldingen og i svar til komiteen på spørsmål til statsråden, er at vi bruker fortjenesten av å kutte eksamen til å styrke faget. Det er ingen tvil om at de fleste partiene i Stortinget vil gi sin støtte til at det er nødvendig å styrke de fagene vi scorer for dårlig i.

Men spørsmålet blir allikevel: Hvordan klarer vi å få opp læringen i og kompetansen på dette faget? Jeg kaller det fag, og jeg håper statsråden forstår meg, og at det ikke blir en diskusjon om akkurat det.

Det er et stort engasjement over hele landet for nynorsken, uansett synspunkt. Derfor håper jeg at vi kan være ærlige i tilnærmingen vår. Når statsråden i dag sier at hun ønsker å styrke nynorsken og heve nivået på dette faget, fordi vi er for dårlige i det, håper jeg også at vi følger dette opp på en konstruktiv måte i tida som kommer.

Statsråd Kristin Clemet [12:11:25]: Det er mulig dette er på grensen til en personlig ytring, men hvis vi skal ta vare på nynorsken, mener jeg bestemt at det er de som har nynorsk som hovedmål, som må gjøre brorparten av arbeidet, i den forstand at det har formodningen for seg at det er de elevene som har nynorsk som hovedmål og ikke som sidemål, som f.eks. kommer til å skrive litteratur i fremtiden på nynorsk og holde det språket levende.

Men det er helt riktig at vi trenger å «få opp læringen», som representanten her sier. Problemet er at vi har lite kunnskap og forskning å holde oss til. Derfor åpner vi for mye forsøksvirksomhet, forskning og følgeforskning, for å lære mer om hvordan vi kan stimulere og forbedre opplæringen i nynorsk. Hittil har vel debatten vært preget av at vi har sittet i hver vår grøft og påstått ting, uten at vi egentlig har hatt tilstrekkelig grunnlag for å mene noe.

Problemstillingen her er litt spesiell. Nynorsk er ikke et fremmedspråk, det er en del av norskfaget, men det er et språk som er så likt vårt eget morsmål – for å si det slik, for oss som snakker bokmål – at vi forstår det utmerket. Det er en annen type problemstilling når det gjelder språkopplæring, enn f.eks. når vi snakker om opplæring i fremmedspråk.

Presidenten: Vi går nå tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Harald T. Nesvik til helseministeren, vil bli besvart av sosi-

alministeren på vegne av helseministeren, som er bortreist.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:12:41]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I henhold til opplysninger gitt av Statens helsetilsyn er det en bekymringsfull mangel på utarbeidelse av individuelle planer knyttet til behandlingsskjeden innen det psykiske helsevesenet. Mangelfulle planer viser seg å gjelde innen snart alle ledd i behandlings- og oppfølgningsskjeden.

Hva vil statsråden foreta seg slik at en er sikker på at arbeidet med utarbeidelse av individuelle planer blir tatt på alvor?»

Statsråd Ingjerd Schou [12:13:09]: Forskrift om individuelle planer trådte i kraft 1. juli 2002. Individuelle planer er et viktig samarbeidsverktøy for å sikre at mennesker med behov for langvarige og koordinerte tjenester skal få et helhetlig og individuelt tilpasset tjenestetilbud. Rapporter og tilbakemeldinger har imidlertid vist at arbeidet med individuelle planer for nettopp mennesker med psykiske lidelser ennå ikke har kommet godt nok i gang. Dette var bakgrunnen for at Regjeringen i tilknytning til budsjettet for 2004 varslet behov for ytterligere intensivering av innsatsen på dette området.

Som en direkte følge av dette har Sosial- og helsedepartementet innledet et samarbeid med SINTEF Helse og Statens kunnskaps- og utviklingssenter for helhetlig rehabilitering – omtalt som SKUR – om et toårig prosjekt om individuelle planer. Samarbeidsprosjektet vil ta form av opplegg for innføring av planverktøy for individuelle planer for mennesker med psykiske lidelser.

Prosjektet vil etablere og kurse et nettverk av kontaktpersoner i hvert fylke, der spesialisthelsetjenesten, den kommunale helse- og sosialtjeneste samt brukerne deltar som likeverdige partnere. Videre skal det gjennom prosjektet tilbys en lokal veiledning og konsultasjon overfor både kommuner og helseforetak. Målsettingen for prosjektet er at de fylkesvise nettverkene er etablert og har startet opp sin aktivitet i inneværende år. Det er en klar målsetting at flere kommuner og helseforetak skal være i gang med individuelle planer for mennesker med psykiske lidelser i løpet av dette året. Prosjektets endelige målsetting er at samtlige kommuner og helseforetak skal være i gang med dette arbeidet i løpet av 2005.

De regionale helseforetakene er i styringsdokumentet for 2004 pålagt å sørge for at plikten til å utarbeide individuelle planer for pasienter med kroniske og sammensatte lidelser ivaretas. Det skal samarbeides med kommunene om dette arbeidet.

Kommunerundskrivet for 2004 presiserer viktigheten av samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten og at det utarbeides individuelle planer for dem som har behov for koordinerte og langvarige tjenester.

Landets fylkesmenn er i embetsoppdraget for 2004 bedt om å gi råd og veiledning, spesielt om å formidle kunnskap og erfaringer og følge med i kommunenes ar-

beid med å implementere forskriften om individuelle planer.

Som jeg nevnte innledningsvis, er individuelle planer et viktig samarbeidsverktøy for å sikre et helhetlig og individuelt tilpasset tjenestetilbud til mennesker med behov for koordinerte tjenester. Tilbakemeldingene om mangelfull implementering av dette arbeidet i kommuner og helseforetak blir tatt alvorlig. I brev av 3. mai i år til Sosial- og helsedirektoratet bad derfor Helsedepartementet om å få en oppsummering og statusrapport med hensyn til hvor langt dette arbeidet nå er kommet i kommuner og helseforetak. Departementet vil følge utviklingen nøye.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:16:20]: Jeg takker statsråden for et grundig svar. Men jeg kan ikke si meg helt fornøyd med det tempoet som man legger opp til når det gjelder selve gjennomføringen av hvordan vi skal få flest mulige kommuner til å følge opp det kravet de faktisk har på seg til å utarbeide individuelle planer, for det viser seg i veldig stor grad at det er førstehåndsleddet som skal utarbeide planene, og at det følges ikke opp i tilstrekkelig grad.

Jeg er også kjent med at det er utarbeidet en veileder for kommunene når det gjelder utarbeidelse av individuelle planer. Men det ser åpenbart ut til at dette ikke fungerer.

Statsråden sa i sitt svar at målsettingen er at flere kommuner skal ha innført dette i løpet av året, og samtlige i løpet av 2005. Så vidt jeg vet, er det allerede lovfestet at det skal utarbeides individuelle planer. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Synes ikke statsråden at det da er vel passivt når målsettingen er at loven ikke skal følges opp i alle kommuner før i 2005?

Statsråd Ingjerd Schou [12:17:23]: Som representanten påpeker, er det slik at det er førsteinstansen, uavhengig av hvor vedkommende henvender seg, som har plikt til å ta det første initiativet til at en slik individuell plan blir utarbeidet og iverksatt. Men når det gjelder oppfølgingen, særlig i forhold til helse, som jo dette spørsmålet omhandler, har vi sett at det har variert veldig hvordan dette har vært implementert ute i Kommune-Norge. Derfor har også departementet og helseministeren vært veldig offensive i forhold til at dette skal på plass. Det tas inn både i styringsdokumentet til helseforetakene, det er etablert et eget prosjekt i forhold til SINTEF Helse og kommunene, det er lagt en tidsplan i forhold til når dette skal være etablert, og det er tatt inn i kommunerundskrivet. I tillegg er også fylkesmennene gitt i embetsoppdrag å følge med.

Jeg skulle veldig gjerne ha sett at dette var på plass med én gang, og at man kunne si: Nå gjelder loven. Slik vet vi at det ikke er. Det tar tid å etablere prosesser for å få dette på banen, men med det løpet som nå er lagt i forhold til alle de involverte om å få dette på plass, har jeg gode forhåpninger om at målsettingen nås i flere kommuner i 2004, og at alle har dette på plass i 2005.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:18:49]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret. Men jeg må nok en gang få bemerke at jeg synes at man har en holdning som ikke er offensiv nok. Jeg respekterer selvfølgelig at det tar tid. Men jeg skulle ønske at man hadde en målsetting som var litt mer offensiv enn bare «i løpet av 2005».

Årsaken er veldig enkel, for dette gjelder veldig ofte personer med sammensatte behov. Det kan være rusmiddelmissbrukere, som har både rusmiddelproblemer og psykiske problemer. Og det er en rekke andre sammensatte lidelser der det er veldig viktig å fokusere på hele behandlingsskjeden, slik at pasienten kan få raskest mulig hjelp til å takle sine problemer. Derfor er det viktig at planene utarbeides.

Spørsmålet mitt til statsråden blir: Vil statsråden nå i hvert fall sørge for at man sikrer at de veilederne som allerede er utarbeidet, blir godt nok kjent, og at man også sørger for ytterligere å følge opp det kommunikasjonsmessige ut til kommunene?

Statsråd Ingjerd Schou [12:19:56]: Alle disse tiltakene som vi har vært inne på her, er iverksatt eller blir iverksatt. Dette med veiledere er også et viktig tiltak i så måte. Og så er det jo nettopp ut fra en erkjennelse av at man ennå ikke har kommet godt nok i gang, at man har denne offensive holdning fra departementets side.

Jeg er helt enig med representanten. Selvfølgelig må det være slik at i den skoleringen som veldig mange gjør overfor kommunene, må også veilederen være en del av bildet.

Jeg har lyst til å understreke: Særlig i forhold til mennesker med psykiske lidelser, som var utgangspunktet for representantens spørsmål, er det et skille i regelverket når det gjelder individuelle planer, nemlig at det skal være slik at alle har rett på at det utarbeides individuelle planer, men for det som går på det tunge psykiske helsevernet, gjelder dette også uavhengig av pasientens samtykke.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 12.

S p ø r s m å l 1 2

Åslaug Haga (Sp) [12:21:16]: Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren:

«Et enstemmig kommunestyre i Ås ønsker at Vinmonopolets planlagte utsalgssted i kommunen skal legges til kommunesentret. Vinmonopolet mener derimot at utsalget skal være på et av Steen & Strøms kjøpesentre. En løsning med avlastningspol i kommunesentret avvises av Vinmonopolet til tross for at begge pol vil være lønnsomme.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at lokalt folkevalgte får det siste ordet med hensyn til lokalisering av pol?»

Statsråd Ingjerd Schou [12:21:48]: Det er allerede godt forankret i alkoholloven at lokalt folkevalgte skal ha avgjørende innflytelse på utformingen av bevillingspolitikken i kommunen, herunder plasseringen av salgs- og

skjenkesteder. Vinmonopolet er et salgssted. I forbindelse med revisjonen av alkoholloven, som legges fram i juni, vil jeg likevel foreslå å presisere i loven at kommunene har adgang til å legge vekt på det samme brede spekteret av hensyn når polutsalgenes beliggenhet skal godkjennes, som ellers ved behandlingen av søknader om salgs- og skjenkebevilling i kommunen.

Etter mitt syn er det helt åpenbart at Vinmonopolet i denne sammenheng er, og må være, underlagt de samme betingelser som alle andre som søker salgsbevilling for alkoholholdige drikker. Et vinmonopolutsalg trekker til seg folk, og det kan føre til endring i folks handlemønstre. Det kan igjen få store konsekvenser for de øvrige næringsdrivende og for hele strukturen i kommunenes handelsentre. Det kan dreie seg om alt fra mulige parkeringsproblemer til at en stor del av handelen overføres til et kjøpesenter utenfor kommunesenteret, som en direkte følge av at et vinmonopolutsalg etableres der. Kommunen kjenner forholdene best og har legitim interesse i og ansvar for å legge til rette for en best mulig lokaliseringsstruktur.

Alkoholloven angir en klar oppgavefordeling mellom Sosialdepartementet, kommunene og Vinmonopolet når det gjelder lokaliseringsspørsmål. Mens departementet kan fastsette det høyeste antall utvalg på landsbasis og en regional fordeling av utvalgene, tilligger det kommunestyret å fastsette det høyeste antall utvalg i kommunen og å godkjenne deres beliggenhet. Det har vært bred enighet i Stortinget om denne oppgavefordelingen.

Vurderingen av den konkrete lokaliseringen av vinmonopolutsalgene i kommunene har alltid helt og holdent vært en sak mellom den enkelte kommune og Vinmonopolet. Innenfor de fleksible og etter min mening gode og tilstrekkelige rammene alkoholloven gir, er det derfor partenes ansvar å avveie de ulike hensynene og å finne den rette balansen mellom bedriftsøkonomisk forsvarelig drift og hensiktsmessig lokalisering i kommunen.

I de aller fleste saker hvor kommunen og Vinmonopolet i utgangspunktet har ulike syn på hvor utvalget bør ligge, lykkes det partene å finne frem til enighet om løsninger som begge kan leve godt med. Bare unntaksvis oppstår det situasjoner hvor kommunen og Vinmonopolet ikke klarer å bli enige om lokaliseringen, og der kommunens alternativ hevdes ikke å være bedriftsøkonomisk lønnsomt for Vinmonopolet, slik tilfellet nå er i Ås.

Jeg har på denne bakgrunn bedt Vinmonopolet om en redegjørelse for hvilke vurderinger selskapet har lagt til grunn i denne saken. Det er likevel Ås kommune og Vinmonopolet sammen som har ansvaret for å finne frem til en god løsning for begge parter innenfor rammene av alkoholloven.

Ås laug Haga (Sp) [12:24:51]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er glad for at hun har tatt kontakt med Vinmonopolet, og at hun også viser stor forståelse for saken.

Spørsmålet er likevel: Hvem er det som skal bestemme når det kommer til stykket? Vi er jo i den spesielle situasjonen i Ås at et enstemmig kommunestyre mener at

utsalgsstedet skal ligge i kommunesentret. Vinmonopolet sier at de vil ha utsalgsstedet på et kjøpesenter, og det er en reell interessekonflikt. Så er det interessante at til tross for at Vinmonopolet ønsker å ha et pol i Ås, så sier de: Får vi det ikke der vi vil ha det, da blir det ikke noe pol i Ås! Det setter jo saken i relieff, og det understreker at her er det til sjuende og sist et spørsmål om hvem som har det endelige ordet.

Jeg ønsker da å utfordre statsråden litt mer i forhold til om hun mener at det er kommunestyret som skal ha det endelige ordet, eller om hun mener at det er Vinmonopolet som skal kunne sitte med en vetorett. Ønsker statsråden eventuelt å gjøre noe med det forholdet?

Statsråd Ingjerd Schou [12:26:05]: Arbeidsfordelingen går frem av alkoholloven. Den gir en klar oppgavefordeling mellom det som er Sosialdepartementets jobb, det som er kommunenes ansvar, og det som er Vinmonopolets ansvar, særlig når det gjelder lokaliseringsspørsmål. Departementet har ansvar for å ta høyde for det høyeste antall utvalg på landsbasis, og også for en regional fordeling av utvalgene.

Det er kommunene som har ansvar for å bestemme om de vil ha pol eller ikke, for dernest å søke om å få et vinmonopol. Det er det den enkelte kommune som bestemmer. Det er ikke politisk styrt hvor og i hvilke kommuner polet skal etablere seg. Kommunene kan selvfølgelig bestemme om de vil ha pol, men de skal også godkjenne hvor det skal ligge. I de aller fleste tilfeller finner man frem til en løsning mellom kommunen og Vinmonopolet.

Jeg ønsker ikke å gå nærmere inn i den konkrete saken nå, all den tid jeg har bedt om en redegjørelse fra Vinmonopolet.

Ås laug Haga (Sp) [12:27:13]: Jeg har forståelse for at statsråden ikke kan gå inn i den konkrete saken, men dette er jo også et prinsipielt spørsmål. Vi er da i den situasjonen i Ås kommune at vi ikke får pol hvis vi ikke gjør slik som Vinmonopolet ønsker at vi skal gjøre.

Jeg må si at jeg synes dette er et demokratisk problem, for her sies det i alkoholloven at det er kommunestyret som til sjuende og sist skal fatte vedtak om lokalisering. Men her blir man altså tvunget til å gjøre noe annet enn det som er kommunestyrets primære ønske, hvis man overhodet skal få et pol. Jeg mener at det er et demokratisk problem, og lurer på om statsråden er enig i det. Jeg lurer også på om statsråden mener at Vinmonopolets håndtering av denne saken er i tråd med lovens bokstav. Og mener hun at den er i tråd med lovens ånd?

Statsråd Ingjerd Schou [12:28:21]: Det siste spørsmålet skal jeg vente med å besvare, rett og slett fordi jeg har bedt Vinmonopolet om en redegjørelse. Jeg har ikke tenkt å trekke konklusjoner før en slik redegjørelse foreligger.

Når det gjelder ansvarsfordelingen, har det vært bred enighet i Stortinget om den oppgavefordelingen som ligger i alkoholloven. Uten at jeg knytter dette til den kon-

krete kommune som representanten Haga nå snakker om, er det slik at det er kommunen som søker om pol, og det er kommunen som godkjenner lokalisering. Men det er også en oppgave for Vinmonopolet å vurdere lønnsomheten, slik at man på en måte ikke får etablering av et vinmonopol som viser røde tall, og at det slik sett blir subsidiering. Men dette er en vurdering som Vinmonopolet selv må gjøre.

Utgangspunktet er at man kommer frem til enighet i nesten alle tilfeller, men jeg avventer en redegjørelse fra Vinmonopolet. Jeg oppfatter det også slik at dette ligger innenfor ansvaret i alkoholloven, at det er opp til den enkelte kommune og Vinmonopolet sammen å finne frem til en løsning.

S p ø r s m å l 1 3

Eirin Faldet (A) [12:29:51]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Stange sentrum er det en farlig planovergang som det er nødvendig å få gjort noe med. Saken har versert i mange år. Jernbaneverket har en skisse til en såkalt faseplan for sanering av planoverganger. På henvendelse fra Stange kommune har Jernbaneverket svart at det ikke finnes penger til å sikre planovergangen.

Hva vil statsråden gjøre for at planovergangen i Stange sikres før det skjer en alvorlig ulykke der?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:30:26]: Planovergangen i Stange er sikret med automatisk bomanlegg.

Jernbaneverket prioriterer tiltak på overganger som gir størst mulig sikkerhetsforbedring i forhold til de ressursene som kreves. I første omgang prioriteres derfor ikke planoverganger som er sikret med bom og/eller lysanlegg, da disse anses som trafikkmessig sikrere enn usikrede planoverganger. Også Stortinget har ved flere anledninger lagt spesiell vekt på at utbedring av de usikrede overgangene skal prioriteres.

Jeg kan likevel opplyse at Jernbaneverket nå legger opp til å avholde et møte med Stange kommune i nærmeste framtid, for å diskutere situasjonen på Stange og se på muligheter for å få gjennomført tiltak som forbedrer sikkerheten ytterligere.

Eirin Faldet (A) [12:31:28]: Jeg sier tusen takk for svaret.

Jeg er jo klar over at det kan virke som om denne planovergangen er sikret godt nok. Det er bare det at dette altså ikke er en planovergang på et stille sted, den ligger faktisk i Stange sentrum, og det passerer noen tusen personer der hver dag. Det er mange barn som passerer over planovergangen. Elever fra både Stange skole, Stange ungdomsskole og Stange videregående skole har overgangen som skolevei. Det er dette som bekymrer meg.

I tillegg kan jeg nevne at Stangehallen og den nye idrettsparken også krever at folk må passere planovergangen.

Jeg er glad for at det nå blir tatt initiativ til et møte, og har stor forståelse for at en må begynne med de verste

først, men jeg ber statsråden også vurdere den menneskelige siden ved dette.

Statsråd Torild Skogsholm [12:32:35]: Jeg tror representanten Faldet og jeg er rimelig enige om at det er viktig å ta vare på sikkerheten og opplevelsen av sikkerheten til dem som bor nær slike planoverganger.

Vi har pr. i dag 4 500 planoverganger her i landet. Vi har vært opptatt av, og det er i samforståelse med Stortinget, å prioritere de planovergangene som er dårligst sikret, og som kan ha størst konsekvenser i forhold til ulykker. Slik som det har vært hittil, har man ansett denne planovergangen dit hen – selv om det foregår mye trafikk både av gående og tog – at så lenge det er et automatisk bomanlegg, så ivaretar det en viss del av sikkerheten, men den kan bli bedre, og derfor er det viktig med dialogen mellom kommunen og Jernbaneverket.

Eirin Faldet (A) [12:33:45]: Som jeg sa, er jeg glad for at det er tatt initiativ til akkurat dette møtet. Jeg gjen- tar gjerne at også Stortinget har et ansvar her i forhold til bevilgning av midler. Det må vi ta et felles ansvar for. Men når man vurderer farligheten, er jeg veldig opptatt av at dette faktisk også fungerer som en skolevei. Det er det som bekymrer meg. Større barn kan sikkert klare å respektere lys og bom, men vi vet at små barn, som faktisk også passerer der, egentlig ikke har den samme respekten for planoverganger med bom. Jeg håper at det blir rom for en vurdering hvor det også blir tatt hensyn til at dette faktisk er en skolevei.

Statsråd Torild Skogsholm [12:34:47]: Jeg har stor forståelse for ønskene om å sikre denne planovergangen best mulig. Jeg ønsker selv at hele trafikkbildet vårt skal være så sikkert som mulig. Men vi er også helt avhengige av at alle som ferdes i trafikken, det være seg barn eller voksne, opplæres til å respektere både bom, lys og trafikkregler generelt. Det er nok mange barn her i landet som må ut i et trafikkbilde som er ganske utfordrende. Vi må nok fortsatt leve med det at vi er nødt til å lære våre barn de trafikkregler som vi har, og som vi er nødt til å respektere alle sammen. Det gjelder også de signaler som gis i forhold til farer.

Jeg skal selvfølgelig ta med meg det ønsket som representanten her har presentert, slik at Jernbaneverket kan ta med seg dette i møtet med kommunen.

S p ø r s m å l 1 4

Fra representanten Ranveig Frøiland til samferdselsministeren:

«I revidert nasjonalbudsjett våren 2003 er det vedteke at det skal byggjast nye gassferjer. Ferjesambanda som skal nytta desse ferjene, er også bestemt. Arbeidsledigheita ved verfta er stor, så slike oppdrag er viktige, og det hastar.

Korleis er framdrifta?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 5

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:35:53]: Eg skal få stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Det er eit sterkt behov for auka frekvens på ferjesambandet Tau–Stavanger. Dette sambandet er rangert som nr. 3 i landet når det gjeld transport av pendlarar, og som nr. 15 når det gjeld personbileiningar. Verksemdar både i Ryfylke og på Nord-Jæren har store meirkostnader som følgje av unødig mykje ventetid.

Kjem statsråden til å ta initiativ for å sikra betre regularitet enn i dag i Tau-sambandet?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:36:25]: Katamaranferja «Stavanger» ble satt i rute på Rv 13 mellom Stavanger og Tau 1. juni 2003. MF «Stavanger», som tar 110 personbilenheter, avløste MF «Tau» og MF «Utstein», som tar henholdsvis 75 og 55 tilsvarende personbilenheter. MF «Stavanger» har servicefart på 22 knop, mens de andre ferjene går med 12 knop.

Etter at MF «Stavanger» er blitt satt inn i ruten, er bilkapasiteten over døgnet økt i forhold til den tidligere 3-ferjeløsningen. Bortsett fra helgetrafikken fredag ettermiddag og søndag kveld er det små problemer med gjenstående biler. Dette til tross for at trafikken har økt.

Med to ferjer i sambandet, der den ene har en servicefart på 22 knop og den andre 12 knop, er det en utfordring å få til en rutetabell som ikke «halter» for mye. Det er registrert at reisende foretrekker å reise med den hurtige ferja, og at «gamleferja» til tider må gå med ledig kapasitet.

Det lå som en forutsetning for bygging av den nye ferja at den skulle erstatte to av ferjene som da gikk i sambandet. Frekvensen er nå 24 rundturer pr. dag. Sambandet oppfyller med dette gjeldende standardkrav for riksvegferjedriften med svært god margin. Denne tilsier at dette sambandet skal ha en frekvens på minimum 18 rundturer pr. dag. Statistikken til og med mars 2004 viser 1 pst. gjenstående kjøretøy. Standardkravet for denne type samband er maksimum 2 pst. gjenstående kjøretøy.

Framkommelighet for riksvegferjebrukerne er høyt prioritert. Det har vært høy vekst på budsjettet til dette formålet de seinere årene. Statens vegvesen arbeider for å effektivisere riksvegferjedriften, bl.a. ved utvidet bruk av konkurranseutsetting. Gevinsten av dette arbeidet vil kunne nyttes til tilbudsforbedringer.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:38:41]: Statsråden viser til omgrepet «standard». Eg forstår at det har med kapasiteten å gjera, om det blir frakta over eller under 1 500 personbileiningar. Er dette eit politisk vedtak? Finst det rom for skjønn? Eg spør om dette fordi dei 14 sambanda, som fraktar fleire personbileiningar enn Tau-sambandet, alle har mellom 30 og 54 avgangar, med eit gjennomsnitt på 36.

Eg må òg spørja statsråden om ho synest det er vesentleg forskjell på Tau-sambandet, som fraktar 1 450 personbileiningar, og samband der talet kanskje er mellom 600 og 700. Synest ho det er rimeleg at slike

samband blir behandla likt? Eg spør då av omsyn både til pendlarar og næringsliv i eit område der det er eit ynske om vekst og ikkje nedgang i folketalet.

Statsråd Torild Skogsholm [12:39:49]: Det er ganske viktig at vi innenfor ethvert begrenset budsjett, også innenfor denne sektoren, prøver å finne fram til det som gjør at vi kan få de beste løsningene på de enkelte strekningene. Det som vi her snakker om, er en økning i kapasiteten på disse ferjene som gjør at kapasiteten totalt sett anses for å være rimelig god. Når vi snakker om standarder, ligger det i det at vi må ha en grense for når skal vi sette inn ytterligere kapasitet. Hva skal være grensen for hva vi i vårt velferdssamfunn vil akseptere? Når vi har satt en grense på 2 pst. gjenstående biler, er det en lav grense. Når vi registrerer at tallene hittil viser 1 pst., mener jeg det er tall som det går an å akseptere innenfor dette området.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:40:55]: «Rimeleg god» – eg trur det berre er statsråden som meiner at kapasiteten er rimeleg god i dette sambandet. Eg har ikkje møtt ein person elles som meiner det. Eg følgjer situasjonen nøye og med stigande uro. Eg lyttar til enkeltpersonar og bedrifter som er etablerte på Ryfylke-sida, og høyrer på deira urovekkjande vurderingar om dei skal ha Ryfylke som utgangspunkt i framtida. Lat meg minna om: Frekvensen har gått ned – frekvensen ligg betydeleg under frekvensen i samband ein kan samanlikna med – medan trafikken har gått opp. Det er konkurranse morgon og ettermiddag om å komma med ferja. Det er 1 time og 20 minutt mellom avgangane på kveldstid, og det same er tilfellet på enkelte avgangar midt på dagen. Talet på lastebilplassar har gått ned, frå 15 til 11 plassar pr. to timar. Eg spør statsråden: Kan ho tenkja seg å ta ein tur til Rogaland for om mogleg å få noko meir innsikt i kor stor betyding det har med auka frekvens i Tau-sambandet?

Statsråd Torild Skogsholm [12:42:09]: Jeg kommer fra en landsdel der vi er veldig vant til å reise både med båt og ferjer. Jeg vet at vi er fullstendig avhengige av gode samband, og det regner jeg med at en også er her. Jeg baserer meg på de tall og de tellingene som jeg har. Det er mulig representanten Kleppa har andre tall og andre tellinger enn det jeg har. Faktum er at kapasiteten på disse ferjene har økt. Det er riktig at frekvensen er blitt redusert litt, men kapasiteten har, som sagt, økt. Når reisende velger å stå over «gamleferja», for å reise med den nye, er det fordi man foretrekker det, og man velger ikke å benytte seg av den første avgangen. Vi kommer til å følge nøye med på utviklingen her, om det er behov for å gjennomføre ytterligere tiltak, men vi ser ikke det pr. i dag. Det er klart at hvis man velger én transportmåte, én ferje framfor en annen, er det et valg man gjør. Hvis man da risikerer å stå igjen, er det også et valg man gjør. Jeg er opptatt av at man skal ha gode løsninger, og det mener jeg at vi har her.

Presidenten: Spørsmål nr. 16 er allerede behandlet.
Dermed er sak nr. 1 på dagens kart behandlet ferdig.

S a k n r . 2
Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.45.
